

Tenesi Vilijams

Mačka na usijanom limenom krovu

naslov originala

CAT ON A HOT TIN ROOF

TENNESSEE VILLIAMS

Oče, na tužnom vrhu stojeći,
Prokuni, blagoslovi me, molim, svojim
ljutim suzama.
U tu dobru noć: obazrivo ne kreći.
Ispusti protiv umiranja svjetla
bjesneći?

DILAN TOMAS

LICA :

BIG DADDY POLLITT Tatica, Dedita, Tata
BIG MAMMA POLLITT Mamica, Bakica, Mama
BRICK, njihov mlađi sin Brik
MAEGARET, njegova žena Margaret
GOOPER, njihov stariji sin Guper
MAE, njegova žena Me
PASTOR TOOKER Toker
Dr BAUGH dr Bo
POSLUGA
DECA: Diksi, Triksi, Bakster, Soni, Poli

I ČIN

I SLIKA

Tata, Polit, Mama, Margaret, Me, Pastor, Doktor, Deca, Guper
(Početak rođendanskog slavlja Velikog Tate Polita. Veliki Tata Polit prima čestitke od članova porodice.
On je visok muškarac unezverenog i zabrinutog pogleda, koji se oprezno kreće kako ne bi priznao
svoju slabost čak ili pogotovu ni samome sebi)
DOKTOR: Hello, Tata Polite. Čestitam!
ME: Dragi Tata, srećan rođendan!
PASTOR TUKER: Čestitam!
VELIKA MAMA: Dragi moj...
VELIKI TATA: Sranje.
MARGARET: Srećan vam rođendan!
DECA: (u horu) Srećan rođendan!

II SLIKA

Posluga.

(Posluga donosi posluženje, šampanjac i postavlja razne ukrase. Boce su u kablčićima, sa trakama od atlasa na grliću. Posluga je u belim kaputima. Me i Guper zapevaju, a svi ostali uključivši poslugu i decu, pridruže im se.)

SVI: Srećan rođendan

Srećan rođendan

Srećan rođendan, Tatice!

(Neki pevaju: "Dragi tata Polite!", neki: "Koliko ti je godina već!" Me je došla u sredinu i slaže svoju decu kao hor. Ona im jedva čujno daje znak: "Jedan, dva, tri!" i oni počnu da pevaju novu melodiju)

DECA: Skinamirinka - dinka - dink

Skinamirinka - de

Mi volimo te.

Skinamirinka - dinka - dink

Skinamirinka - de

(Oni se svi okrenu prema Tati)

Tebe, naš Deda!

(Ponovo se okrenu napred, kao hor u reviji. Jedno dete baca prema" stolu delove ukrasa i hrane)

MARGARET: Me, dušo! Zar ne bi mogla da hraniš ta svoja stvorenjca za nekim stolom sa mušemom.

Užasno brljaju sve oko sebe, a ovaj čipkani stolnjak zaista je prekrasan.

ME: (Razrogači oči na Megi) Ooooo! Zar na rođendan našeg Dekice? On mi to nikada ne bi oprostio.

(Istovremeno i nezavisno od ovog razgovora)

TATA: (Baci viljušku i drekne) Za boga, Guper, zašto ove prasce ne staviš za valov? (Deca stepuju kao u reviji i pevaju)

III SLIKA

DECA: Mi volimo te ujutru,

Mi volimo te noću,

Mi volimo te kad smo s tobom

I volimo te kad smo sami.

Skinamirinka - dinka - dink

Skinamirinka - du, we love you.

(ME se okrene prema Mami)

I bakicu - i nju!

(Velika Mama brizne u plač.)

TATA: Šta je tebi, Ida, kog đavola?

ME: Presrećna je Deko...

MAMA: To je od radosti, Dekice, moram nešto da radim.

(Guper zapali cigaru. On i Pastor razgovaraju nezavisno od prethodnog dijaloga)

PASTOR: Da, ali crkva sv. Pavla u Granadi ima tri spomen-prozora, a najnoviji je izrađen od najfinijeg obojenog stakla. Koštao je dve i po hiljade dolara.

GUPER: A ko je poklonio taj prozor, pastore?

PASTOR: Udovica Klajdija Flečera. Ona je crkvi sv. Pavla poklonila i krstionicu.

GUPER: Vašoj crkvi, pastore, trebalo bi da neko pokloni klima-uređaj.

PASTOR: Svakako, sir. A znate li šta je u spomen na Gustava Hamma poklonila crkvi njegova porodica? Novu crkvu sa igralištem za košarku u suterenu i...

TATA: (Oglasivši se glasnim štektavim smehom koji je daleko od toga da bude iskreno radostan)

Pastore! Šta znači taj razgovor o zadužbinama? Mislite li da je ovde neko na putu da odapne?

(Zaprepašćen ovom upadicom, Pastor Tucker odluči da se nasmeje na ovo pitanje toliko glasno koliko može).

ME: (Podigavši ruke i zazvonivši narukvicama) Baš me interesuje da li večeras ujedaju komarci?

TATA: Šta kažeš, Mamice? Nisam te čuo.

ME: Pitam se da li bi nas pojeli komarci kada bi smo izašli napolje.

TATA: Ako te pojedu, odneću tvoje kosti da se samelju i upotrebe za veštačko đubrivo.

MAMA: (brzo) Prošle nedelje su raprašivali i ja mislim da je to pomoglo, ja bar nisam...

(Refleksi Pastora Tukera su sporiji nego kod ostalih. On upravo završava prethodno započeti vic doktoru Bou.)

PASTOR: ... a roda i kosac trče jedno pored drugog.

(Veselo se smeje. Kad primeti ćutanje i pogled Tate Polita, njegov smeh neprirodno zamre.)

TATA: Pastore, nadam se da nisam opet upao u razgovor o spomen-prozorima od obojenog stakla.

(Pastor se slabašno nasmeje a zatim se suvo nakašlje u ćutanju punom neprijatnosti.) Pastore?...

MAMA: Tata, što si se okomio na Pastora?

TATA: (Povisivši glas) Jeste li čuli onu izreku: davi se u kašlju, a nikako da ispljune? On me podseća na tu izreku: kašlje, kašlje, a ništa ne ispljune. (Nastane pauza koju prekine samo kratki, zaprepašćeni Margaretin smeh koja je jedina od prisutnih razumela i kojoj se dopala groteska. Mama, Guper, Me i deca ponovo u slavljeničkom raspoloženju, baloni, konfete, šampanjac...)

ME: Bakster, pokaži Dekici kako praviš OVO.. kako radiš ONO... Diksi, hajde da čuje Deki tvoju novu pesmicu... Triksi, daj da vidi Deki tvoje rupice na obraščićima, šećeru... Soni, pokaži Dekici kako dubiš na glavi!

MARGARET: Predlažem zdravicu za šezdeset peti rođendan Tate Polita, vlasnika najvećih plantaža pamuka u..

TATA: (urlajući besno i gnušajući se) Rekao sam vam da prestanete. Prestanite! Do đavola sa tim sranjem! (Do kraja ove scene slavlje, buka, gužva se nastavlja i niko od prisutnih se ne obazire na razgovor Mame i Tate)

MAMA: Tata, ne dozvoljavam ti da tako govoriš čak i na svoj rođendan. Ja...

TATA: Govorim onako kako mi se govori na svoj rođendan, Ida, kao i na svaki drugi prokleti dan u godini, a oni kojima se to ne dopada dobro znaju šta mogu da učine.

MAMA: Ti to ne misliš ozbiljno!

TATA: Zašto ti smatraš da ja to ne mislim ozbiljno?

(Jedno dete pogodi Margaretu masnim dvopekrom i ona izađe.)

MAMA: Ja prosto znam da ti to ne misliš.

TATA: Ne znaš ti ništa i nikada nisi znala!

MAMA: Tata, ti ne misliš to ozbiljno.

TATA: O, da, mislim, mislim. Ja sam u ovoj kući trpeo mnoga sranja zatošto sam mislio da umirem. I ti si mislila da umirem i počela si da uzimaš sve u svoje ruke. Dobro, sad možeš da prestaneš... jer ja, Ida, neću umreti. Ja sam prošao kroz laboratorije, podneo i onu prokletu eksplorativnu operaciju i sve je u redu osim tog spastik-kolona. A ti si mislila da ću umreti od raka!

MAMA: Tata!

TATA: A?!

MAMA: Tatice!

TATA: Svuda taj tvoj glas, svuda ta tvoja debela, stara guzica!

MAMA: Ćuti, psst! Pastor!

TATA: Do đavola i Pastor! (Mama se glasno zaprepasti) Jesi li čula šta sam rekao? Do đavola i Pastor! (Sevaju rakete i žabice. Razdragani uzvici dece.)

MAMA: Nikad te nisam videla takvog. Ne mogu da shvatim šta ti je danas.

TATA: Podneo sam eksplorativnu operaciju i sve muke, samo da bih saznao da li si ti ovde gospodar ili ja! E, sada se pokazalo da sam to ja, a ne ti. I to je meni moj poklon za rođendan, moja torta i moj šampanjac!

MAMA: I naš, Tatice, i naš !

TATA: Tri godine si ti polako uzimala sve u svoje ruke i vukla tu debelu, staru guzicu po imanju koje sam ja stvorio! Ja sam bio nadzornik kod starog Strona i Okela. Ja sam radio u polju kao crnac. Ja sam postao Okelov ortak i imanje uvećao. A sve sam to učinio bez tvoje proklete pomoći, i ja ti kažem da ti imanje nećeš preuzeti!

MAMA: O, Tatice, Tatice!

TATA: Je li ti to jasno, Ida? Kod mene je sve u redu osim tog spastik-kolona, koji sam dobio zbog gnušanja na sva prokleta licemerja i laži u kojima sam proveo četrdeset godina našeg zajedničkog života.

MAMA: O, Tata, o Tata! Ti nikad nisi verovao da sam te ja volela.

TATA: Hah!

MAMA: A ja sam te volela, jesam, jesam. I to toliko da sam volela čak i tvoju mržnju i tvoju okrutnost. (Ons jecajući izjuri. Prasak vatrometa dostiže vrhunac.)

TATA: O kako bi to bilo lepo kad bi bilo istinito.

IV SLIKA

Margaret, Brik, deca.

(Neko se tušira u kupatilu, čija su vrata poluotvorena. Lepa mlada žena, zabrinuta izgleda, ulazi u spavaću sobu i prolazi kroz nju ka kupatilu.)

MARGARET: (Glasno da bi nadjačala zvuk vode) Jedno od onih bezvratnih čudovišta gađalo me je masnim dvopekrom i sada moram da se presvučem."... (Margaretin govor je istovremeno i brz i otegnut. U svojim dugim govorima ona se služi trikovima sveštenika koji peva liturgiju, skoro zapeva pri izgovaranju rečenice i to uvek toliko dugo da joj nedostaje dah, tako da mora da prekine da bi uzela vazduh za sledeću rečenicu. Ponekad ubacuje neodređeno zapevanje koje liči na "dadadaaaaa!" Voda u kupatilu prestaje da teče i Brik se sprema da izađe. Publika ga još ne vidi. Njegov način razgovora sa Margaret obeležen je učtivim, ali neiskrenim interesom, koji treba da sakrije ravnodušnost, ili nešto još gore. Otvara i zatvara fioke ormančeta sa ogledalom)

BRİK: Zašto Guperovu decu nazivaš bezvratnim čudovištima?

MARGARET: Zato što nemaju vratove. Zar to nije dovoljan razlogu

BRİK: Zar nemaju vratove? . .

MARGARET: Barem ne takve koji se mogu videti. Njihove debele glave na malim debelim trupovima nemaju ni najmanjeg dela koji bi hi spajao.

BRİK: To je zaista veoma nezgodno.

MARGARET: Da, veoma je nezgodno, čovek ne može da im uvrće vratove kad ih nemaju. Zar ne, dušo? (Iskorači iz svoje haljine i ostaje u konbinezonu od satena i čipke) Da, da, to su čudovišta bez vratova, svi ljudi bez vratova su čudovišta (deca ciče u prizemlju) Čuješ li kako vrište? Nikako ne shvatam gde im stoje glasne žice kad nemaju vratove. Molim te, Brik, imaju ih već petoro, a šesto je na putu. I sve su ih doveli da ih prikažu kao stoku na godišnjem sajmu. Stalno teraju tu decu da izvode neke veštine i kao slučajno, nabacuju kako smo ti i ja sasvim neplodni i prema tome potpuno beskorisni! Naravno, sve je to komično, ali i odvratno, jer je očigledno šta smeraju!

BRİK: A šta smeraju, Megi?

MARGARET: Pobogu, valjda znaš šta smeraju?

BRİK: (Pojavljuje se) Ne, ne znam šta smeraju. (Stoji u vratima kupatila, briše svoji kosu peškirom i drži se jednom rukom za šipke od peškira zato što mu je članak na nozi polomljen, obložen gipsom i zavojima. On je vitak i čvrst kao mladić. Njegova strast za pićem još nije počela da ga načinje spolja. Čak ima onaj naknadni šarm i draž mirne i hladnokrvne izdvojenosti ljudi koji su digli ruke od borbe. Ali ponekad kada ga uznemire, ponešto sevne u njemu, kao munja na tihom nebu, kao znak da negde u dubini on nimalo nije miran. Možda bi jača svetlost otkrila neke spoljne znake iz kojih bi se moglo videti da je on već načet i donekle propao, ali polujako, a ipak toplo osvetljenje sa verande čini da ostavlja dobar i lep utisak)

MARGARET: Ja ću ti onda reći šta smeraju, dragi moj! Smeraju da te izguraju iz nasledstva, jer...

(Ona se trenutno sledi pre nego što izgovori sledeću primedbu. Skoro šapuće kao da se radi o nekom ličnom neprijatnom priznanju). Mi sada dobro znamo da će Tata Polit umreti od raka... (Čiju se glasovi na travnjaku ispod prozora. Otegnuto dovikivanje iz daljine. Margaret diže svoje divne gole ruke i puderše se ispod pazuha, uz laki uzdah.)

BRİK: (Mirno, ali oštro) Zar znamo?

MARGARET: Šta?

BRİK: Zar znamo da će Tata umreti od raka?

MARGARET: Danas je stigao nalaz.

BRİK: Oh...

MARGARET: (spuštajući žaluzine od bambusa koje bacaju duge kao zlatom isprugane senke po sobi.) Da, da, maločas, mali moj, a mene lično nije iznenadio... (Njen glas ima široku skalnu i muzikalan je; ponekad se spusti nisko i zvuči dečaćki i na momente se čini da je vidite kako je morala izgledati kad se kao dete igrala sa dečacima) Ja sam primetila simptome još proletos i smela bih da se opkladim da su Guper i njegova žena to isto zapazili. Zato su ovog leta i izostavili onu svoju uobičajenu selidbu u planine i guraju se ovde i muvaju sa celim svojim vrištećim plemenom! Zato su u poslednje vreme padale tolike aluzije na Rejn bou Hil. Jesi li čuo nekad za Rejn bou Hil? Mesto gde se, u filmovima, leče alkoholičari i narkomani.

BRİK: Ja nisam filmski glumac.

MARGARET: Ali si savršen kandidat za Rejn bou Hil, i oni se spremaju da te tamo i smeste, ali samo preko mene mrtve! A ništa im ne bi bilo milije od toga. Guper bi lepo prigrabio kasu u svoje ruke i nama ponešto udeljivao preko pošte, a možda bi hteo da postane i staratelj i da potpisuje čekove u naše ime. To ćemo tek da vidimo! Kako ti se to sviđa mali moj, a? Da, da, ti si, naravno, učinio sve što je bilo u tvojoj moći da do ovoga dovedeš. Prestao si da radiš i od pića si napravio svoje glavno zanimanje. Slomio si članak na tom gimnazijskom lakoatletskom terenu i to kako? Preskakanjem prepona? U tri sata ujutro! Upravo fantastično! Lep člančić o tome: interesantna tema o bivšem poznatom sportisti, koji je prošle noći na Glories Hilu priredio lakoatletsko takmičenje sa svega jednim učesnikom, ali kako je bio nešto van forme, nije uspeo da pređe ni preko prve prepone! Guper tvrdi da je upotrebio sav svoj uticaj kako bi sprečio EjPi ili JuPi ili ma koji drugi prokleti Pres da ovu vest objavi AP asošijeted pres; UP Junajted Pres! Ali Brik? Ti ipak imaš jednu veliku prednost!

(Za vreme ove brze bujice reči Brik se udobno smestio na belu površinu kreveta i na pažljivo se okrenuo na jednu stranu ili potrbuške)

BRİK: (izveštačeno) Jesi li šta rekla, Megi?

MARGARET: Tata te ludo voli, a očima ne može da vidi ni Gupera ni njegovu ženu Me, to čudovište plodnosti. Ona mu je prosto odvratna i znaš po čemu ja to znam? Po izrazima koji se brzo smenjuju na njegovom licu kad ta žena počne da razvija neku od svojih naročito omiljenih tema, kao, na primer, onu kako je odbila da je opiju, kad je rađala blizance. A to zato što materinstvo smatra iskustvom koje žena treba potpuno da doživi kako bi potpuno mogla da oseti njegovu lepotu i veličinu. Hah! (Ovo glasno "hah" je propraćeno naglim pokretom kao, na primer, treskanjem fioke.) I kako je dovela Gupera u porodilište da ni njemu ne promakne nešto od "lepote i veličine" proizvodnje ovih čudovišta bez vratova... (Govor ovakve vrste bio bi antipatičan da ga izgovara ma koja druga osoba osim Margaret. Ona ga, međutim, čini neobično komičnim, zato što očima stalno trepće, a glas joj se gubi u smeh, koji je u osnovi veseo.) Tata deli moje mišljenje o njima. A što se mene tiče, ja ponekad uspem da ga nasmejem i on me podnosi. U stvari čini mi se da Tata oseća neku podsvesnu "žudnju" prema meni...

BRİK: Na osnovu čega zaključuješ da Tata žudi za tobom, Megi?

MARGARET: Kad god razgovaram s njim, oči mu klize niz moje telo, gleda moje grudi i oblizuje svoju staru njušku. Ha, ha!

BRİK: Taj način govora je odvratan.

MARGARET: Da li ti je ikada iko rekao da si zadržti puritanac, Brik? Mislim da je vrlo lepo što ta momčina na pragu smrti, guta moje obline, što, po mom mišljenju, one i zaslužuju. I hoćeš da ti još

nešto kažem? Tata uopšte nije znao koliko je malih Mea i Gupera do sada proizvedeno! "Koliko dece imate vi?" zapitao je za stolom, baš kao da su mu njegov sin Guper i njegova snaha Me novi poznanici. Mama reče kako se on, naravno, šali, ali Tata se nije šalio. A kad rekoše da ih već ima tu petoro i da sad izbacuju broj šest to kao da izazva neprijatno iznenađenje... (Čuje se larmanje dece koja protrče kroz sobu) Samo vi vrištite, čudovišta! (Okreće se prema Briku, uz iznenađan veseo, privlačan osmeh koji joj nestaje sa lica kad vidi da je on ne gleda, već zuri u zlatne pruge sa izrazom dosade na licu. To stalno odbacivanje čini da je njen humor zajedljiv) Da, da, šteta što nisi bio za stolom, mili. (Kad god ga zove "mili" reč kao da predstavlja blago milovanje) Tata je, neka Bog blagoslovi njegovu dobru staru dušicu, najdraži starac na svetu. (Ona se prigušeno kikoće i rukom miluje po vratu, a njene grudi i dugačak vrat čine luk. Prilazi bliže rampi i glumi scenu uz prigodne glasove i pokrete) Znaš li da smo za večerom izgledali kao varalice koje čerupaju neku budalu punu para? Tvoj brat i njegova partnerka nisu prestajali da se domunđavaju, i dobacuju jedan drugom neke znakove. Čak i Mama, Bog nek blagoslovi njenu dušicu, čak je i ona to primetila, i rekla: "Guper, kakve to znakove razmenjujete. ti i Me?". Kunem ti se, umalo se nisam ugušila od uzdržavanja da ne prsnem u smeh. (Margaret, sada kod ormančeta sa ogledalom, još uvek ne gleda u Briku. On je posmatra sa izrazom koji je teško tačno definisati zainteresovan? zaprepašćen? prezriv? Delimično sve ovo, a delimično i drugo) Znaš tvoj brat Guper živi u uverenju da je znatno odskočio u društvenom pogledu kad se oženio gospođicom Me Flin iz porodice Flin u Memfisu. (Margaret se kreće ka sobi dok ovo govori, zastaje pred ogledalom, ide dalje. Ugleda ga u ogledalu, zastaje da uzme dah, okreće se prema njemu. Prolazi nekoliko sekundi) Zašto me tako gledaš?

BRİK: (zvižduće tiho, zatim) Kako Megi?

MARGARET: (napeto, zastrašeno) Tako kako si me gledao pre nego što sam uhvatila tvoj pogled u ogledalu. Sva sam se sledila. U poslednje vreme često me tako gledaš. Na šta misliš dok me tako gledaš?

BRİK: Nisam bio svestan da te gledam, Mggi.

MARGARET: Ja sam bila svesna. Na šta si mislio?

BRİK: Ne sećam se da sam išta mislio, Megi.

MARGARET: Zar ti misliš da ja ne znam da... Znam, Brik, da...

BRİK (hladno) Šta, Megi?

MARGARET (trudeći se da nađe reč) ...da sam postala tvrda! (Zatim dodaje skoro nežno) Svirepal To je ono što ti primećuješ na meni u poslednje vreme. To si morao da primetiš. Više nisam osetljiva, ne mogu da dozvolim da budem i dalje osetljiva... (Sad se već pribira) A ti Brik, Brik?

BRİK: Jesi li nešto rekla?

MARGARET: Ja postajem usamljena. I to veoma. ..

BRİK: To se dešava svakom....

MARGARET: Pored nekog koga voliš možeš biti usamljeniji nego, kad živiš sasvim sam ako te onaj koga voliš ne voli. (Pauza. Brik šapajući prilazi ranpi i pita, ne gledajući u nju)

BRİK: Da li bi želela da živiš sama, Megi? (Opet pauza, zatim pošto je brzo predahnula upaničeno)

MARGARET: Ne! Sačuvaj Bože! Ne! Ne bih želela! (Njoj nedostaje dah. S mukom se uzdržava da ne zaplače. Namerno, očigledno, s velikom mukom vraća se na predmete razgovora koji se tiču običnih svakodnevnih stvari) Da li ti je prijalo kupanje?

BRİK: Aha!

MARGARET: Voda je bila hladna?

BRİK: Ne.

MARGARET: Ali si se osvežio, zar ne?

BRİK: Osvežio...

MARGARET: Ja znam šta bi tebi još više prijalo.

BRİK: Šta?

MARGARET: Masaža alkoholom. Ili kolonjskom vodom!

BRİK: To je dobro posle treninga, ali ja ne treniram, Megi.

MARGARET: Svejedno dobro izgledaš.

BRİK: (ravnodušno) Ti to ozbiljno misliš?

MARGARET: Ti si jedini pijanac koji se nije ugojio.

BRİK: Postajem mlohav, Megi.

MARGARET: Sad, pre ili kasnije to se mora dogoditi. Od toga je i Skiper postao mlohav... (Prekine odjednom) Oprosti. (Čuje se kriket na travnjaku, udari palica, tihi glasovi, bliži i udaljeniji) Ti si uvek tako hladan, tako hladan, tako zavidno hladan. (Čuje se muzika. Igraju kriket. Pojavljuje se mesec, beo, upravo počinje da žuti.) Bio si izvanredan ljubavnik, zato što si bio ravnodušan prema tome. Radio si sve neusiljeno, savršeno mirno, više kao da otvaraš vrata nekoj dami ili joj pridržavaš kaput, a ne da je želiš. Znaš, kad bih poverovala da nikada više neću biti tvoja, sišla bih u kuhinju uzela najduži i najoštriji nož i zabola ga pravo u srce, kunem ti se da bih to učinila. A ja sam rešila da pobedim! (Čuju se maljevi koji udaraju u lopte.) Ma šta si mislio kad sam uhvatila onaj tvoj pogled?... Da li si mislio na Skipera? (Brik uzima svoje štake, ustaje.) Oh, oprosti molim te, ali se eto zakon ćutanja ne može održati. (Brik prelazi preko sobe ka baru, popije jednu čašu na brzinu i briše svoju glavu peškirom) Prećutkivanje samo još više ističe ono o čemu se čuti. Obuci se, Brik.

BRİK: (ispusti svoju štaku) Pala mi je štaka (On prestaje da suši glavu peškirom, ali još uvek stoji, držeći se za šipku od peškira, u belom penjoaru).

MARGARET: Osloni se na mene.

BRİK: Neka, neka, daj mi štaku.

MARGARET: Osloni se na mene!

BRİK: Ja neću da se oslanjam na tebe, hoću štaku! (Ovo je izrečeno kao iznenadna munja) Ili treba da kleknem na pod...

MARGARET: Prvi put posle dužeg vremena podigao si glas, Brik. To je dobar znak.

BRİK: (Okreće se i osmehcge hladno prema njoj uz novu čašu) Ne, nego prosto još nisam osetio, Megi!

MARGARET: Osetio, šta?

BRİK: Kad popijem onoliko koliko mi je potrebno da se smirim, osetim kao da nešto škljocne u mojoj glavi. E, još nisam osetio to škljocanje.

MARGARET: Prestani da piješ.

BRİK: Hoćeš li da mi učiniš uslugu?

MARGARET: Kakvu uslugu? .

BRİK: Samo da ne dižeš glas.

MARGARET: (u promuklom šapatu) Učiniću ti tu uslugu, šaputaću čak i potpuno zaćutati, ako i ti meni učiniš uslugu i prestaneš da piješ dok ne prođe proslava.

BRİK: Kakva proslava?

MARGARET: Tatinog rođendana.

BRİK: Zar je danas Tatin rođendan?

MARGARET: Znaš, valjda, da je danas Tatin rođendan.

BRİK: Ne, ne znam, zaboravio sam.

MARGARET: A ja sam se, vidiš, setila umesto tebe. (Oni oboje govore bez daha kao deca posle tuče, duboko dišu i gledaju jedan drugog izgubljeno, tresu se i dašču kao da su upravo završili tešku borbu)

BRİK: Bravo, Megi!

MARGARET: Ti samo napiši nekoliko reči na ovoj karti.

BRİK: Napiši ti, Megi.

MARGARET: Mora da bude tvoj rukopis: to je tvoj poklon, ja sam mu već dala poklon. (Napetost među njima opet raste, glasovi se ponovo jače čuju.)

BRİK: To nije moj poklon.

MARGARET: Ja sam ga kupila umesto tebe.

BRİK: Onda napiši i kartu.

MARGARET: Zar ćeš mu reći da si zaboravio na njegov rođendan?

BRİK: Ja se nisam setio njegovog rođendana.

MARGARET: Ne moraš da dokazuješ da si ga zaboravio!

BRİK: Ne želim da ga lažem.

MARGARET: Prosto napiši: "Voli te Brik" za ime bo....

BRİK: Neću!

MARGARET: Moraš.

BRİK: Ne moram ništa što ne želim! Ti stalno zaboravljaš uslove pod kojima sam pristao da nastavim život s tobom.

MARGARET: (kojoj ovo izleti pre nego što se osvestila) Ja ne živim s tobom. Mi samo delimo isti kavez!

BRİK: Ne smeš zaboravljati na te uslove.

MARGARET: To su nemogući uslovi.

BRİK: Onda zašto ne...

V SLIKA

Brik, Megi, Me

ME: (Hrupi unutra) Mogu li da uđem za trenutak?

MARGARET: Već si ušla, Me.

ME (ulazi noseći luk i strelu) Brik, je li ovo tvoje?

MARGARET: Jetrice, to je moj trofej. Dobila sam ga kao Dijana streljačkog takmičenja na Misisipijskom univerzitetu.

ME: Opasno je takvu stvar ostavljati na domašaju normalne punokrvne dece koju privlači oružje.

MARGARET: (imitira Me) Normalna punokrvna deca koju privlači oružje treba da budu vaspitana da ne diraju stvari koje im ne pripadaju...

ME: Megi, dušo, kad bi ti imala decu, znala bi koliko je to što govoriš smešno. Molim te, zaključaj ovo negde i ključ stavi van domašaja dece.

MARGARET: Me, mila, niko ne pokušava da potamni tvoju decu. Brik i ja još uvek imamo specijalne dozvole za lov strelom i mi ćemo ići u lov na srne čim počne sezona. Ja strašno volim da jurim za psima kroz prohodnu šumu, da trčim, preskačem prepone... (Ona odlazi da ostavi luk)

ME: Kako povređeni članak, Brik?

BRİK: Ne boli me. Samo svrbi.

ME: O Brik, Brik, šteta što nisi bio na večeri. Deca su priredila predstavu. Poli je svirala klavir, Baster i Soni su udarali u doboš, a Diksi i Triksi igrale na prstima obučene kao vile sa prskalicama u ruci. Deko je prosto sijao od sreće! Prosto sijao.

MARGARET: (iza vrata ormana uz krhak smeh) O, mogu misliti! (vraća se) Ali Me? Zašto si ti svojoj deci dala

pseća imena?

ME: Pseća imena?

(Margaret je načinila ovu primedbu u prolazu. Krenula je da digne žaluzine od bambusa, obzirom na to da je sunce već pri zalasku. Prolazeći ona namigne Brik.)

MARGARET: (slatko) Diksi, Triksi, Baster, Soni, Poli. Kao četiri psa i jedan papagaj... životinjska tačka u cirkusu.

ME: Megi! (Margaret se okreće smejući se) Zašto si toliko zajedljiva. Grebeš kao mačka.

MARGARET: Zato što i jesam mačka! A ti, zašto ti ne umeš da prihvatiš šalu?

ME: Ništa mi nije draže od šale koja je umesna i duhovita. Ti dobro znaš prava imena naše dece. Basterovo pravo ime je Robert, Sonijevo Saunders, Triksino Marlena a Diksino... (Neko je zove odozdo: Hej Me. Ona žuri ka vratima govoreći) Nastavićemo drugi put!...

VI SLIKA

MARGARET: (dok Me zatvara vrata) Baš me interesuje kako li je Diksino pravo ime.
BRIK: Megi, zloba ne vodi ničemu...
MARGARET: Znam. Ali mene satire zavist, ja izgaram od žudnje. Brik, spremila sam ti ono tvoje lepo odelo od šantunga, iz Rima, i svilenu košulja sa monogramom. Staviću u manžetne dugmad od safira. Tako ih retko nosiš.
BRIK: Ne mogu da navučem pantalone preko ovoga gipsa.
MARGARET: Možeš, možeš, ja ću ti pomoći.
BRIK: Megi, ja ne nameravam da se oblačim.
MARGARET: Obuci bar belu svilenu pižamu?
BRIK: To mogu.
MARGARET: Hvala ti, hvala ti mnogo.
BRIK: Nema na čemu.
MARGARET: O, Brik! Koliko će još trajati ova kazna? Zar nisam već dovoljno izdržala, zar ne mogu da zamolim sa oprostaj?
BRIK: Megi, a poslednje vreme tvoj glas zvuči kao da trčiš uz stepenice i javljaš kako je kuća u plamenu!
MARGARET: Nije ni čudo! Ti znaš kako se ja osećam, Brik! (Glasovi dece i odraslih se postepeno slivaju u nesigurno pevanje: "Moja divlja Irska ruža").
BRIK: Nađi ljubavnika!.... Učini to. Za ime boga, učini.
MARGARET: Čak i kad zatvorim oči, ja vidim. samo tebe. (Ona poleti na vrata od hola, otvori ih, sluša) Koncert još traje! Bravo, bezvratni, bravo! (Zalupi i besno zaključava vrata).
BRIK: Što si zaključala vrata?
MARGARET: Da bar za trenutak budemo sami.
BRIK: Kako hoćeš, Megi.
MARGARET: Ne, nije kako ja hoću... (Poleti ka vratima verande, navlači roze svilene zavese preko njih)
BRIK: Ne pravi budalu od sebe.
MARGARET: Nije mi stalo. Neka ispadnem budala zbog tebe!
BRIK: Ali, meni je stalo, Megi. Osećam se nelagodno,.
MARGARET: A ti onda nemoj da me mučiš. Ja ne mogu više da živim pod ovim okolnostima.
BRIK: Ti si pristala...
MARGARET: Znam, ali...
BRIK: na taj uslov.
MARGARET: Ne mogu, ne mogu, ne mogu! (Ona ga hvata za rame)
BRIK: Pusti me!
(On se otima dohvati malu budearsku stolicu i podigne je kao ukrotitelj životinja koji se nalazi licem u lice sa lavicom. Prolazi pet sekundi. Ona gleda u njega sa rukom na ustima, zatim eksolodira u piskav, skoro histeričan smeh. Za trenutak on biva ozbiljan, zatim mu se na licu pojavljuje osmeh i ostavlja stolicu)

VII SLIKA

Mama, Margaret Brik
MAMA: (Zove kroz zatvorena vrata.) Sine! Sine! Sine!
BRIK: Šta je bilo, Mama?
MAMA: Najradosnija vest na svetu. O Tati. (drma kvaku) Zašto su ova vrata zaključana? Kao da je kuća puna lopova?
MARGARET: Mama, Brik se oblači, još nije gotov.
MAMA: Ne mari. Neću prvi put videti Brika neobučenog. Otvarajte vrata, šta čekate?
MARGARET: (uz grimasu polazi da otvori i otključa vrata od hola dok Brik brzo šepa ka kupatilu i

zalupi vrata za sobom. Mama nije više pred vratima hola.) Mama!

(Mama se pojavljuje kroz suprotna vrata sa verande iza Margarete, zaduvana i zadihana kao stari buldog. Ona je mala, nabijena žena. Njenih 60 godina i 85 kilograma otežavaju joj disanje. Uvek je kao japanski rvač. Njena porodica je, može biti, nešto uglednija od Dekine, ali ne mnogo. Ona nosi crnu ili srebrnastu čipkanu haljinu i barem pola miliona u dragom kamenju. Otvorena je i iskrena.)

MAMA: (glasno prenuvši Margaret) Evo me prošla sam kroz Guperovu i Meinu sobu. Gde je Brik? Brik! Brzo, sine, imam samo sekund vremena i hoću da ti javim novost o Tati. Mrzim zaključana vrata u kući.

MARGARET: (sa izveštačenom ljubaznošću) To sam već primetila, Mama, ali ljudi moraju da imaju barem poneki trenutak samo za sebe, zar ne?

MAMA: . Ne, madam, ne u mojoj kući! Što si skinula onu čipkanu haljinu? Baš ti je lepo stajala, dušo.

MARGARET: I ja mislim da mi je lepo stajala, ali jedan od mojih slatkih malih suseda za stolom uspeo je da mi je uništi.

MAMA: (dižući čarape sa poda) Šta?

MARGARET: Znae, Me i Guper su toliko osetljivi kad su u pitanju njihova deca - hvala Mama....

(Mama je ćušnula pokupljene čarape Margareti u ruke uz gundanje)... Da se prosto čovek ne usuđuje da ukaže na neke stvari koje bi se mogle ispraviti u njihovom...

MAMA: Ćuti, Megi, ti prosto ne voliš decu. Brik, požuri, izlazi!

MARGARET: Ja mnogo volim decu. Obožavam. Dobro vaspitanu decu.

MAMA: (blago sa ljubavlju) Pa, dobro, zašto onda nemaš svoju decu i sama ih ne vaspitavaš, umesto što stalno prigovaraš Guperovoj i Meinoj deci?

GUPER: (vičući uza stepenice) Hej, hej Mama, gosti te čekaju!

MAMA: Dolazim odmah. (Okreće se prema kupatilu i viče) Sine, Čuješ li me? (čuje se prigušen odgovor) Upravo smo primili izveštaj klinike Oksner, potpuno negativno, sine, sve savršeno negativno, do poslednjeg. Ništa mu ne fall, uopšte, sem nekog malog funkcionalnog poremećaja zovu ga "spastik kolon". Čuješ li me, sine?

MARGARET: Čuje Vas on, Mama.

MAMA: Zašto onda ne odgovori? Svemogućí Bože, trebalo bi da zaurla od radosti na ovakvu vest. Ja sam vrištala iz sve snage. I plakala od radosti. I pala na kolena gledaj! (diže suknju) Dva doktora su me podizala! (Smeje se ona se uvek slatko smeje sama sebi) Tata je bio ljut na mene. Ali zar to nije sjajna vest? (Okrećući se kupatilu, nastavlja) Posle svih briga koje smo preživeli, ovakva vest baš na Tatin rođendan. Pokušao je da sakrije koliko mu je laknulo, ali ne može on mene prevariti. Umalo se i sam nije zaplakao. (Čuje se žagor i ona žuri ka vratima) Evo me, dolazim! Obuci se! Požuri! Kako je njegov članak, Megi?

MARGARET: Kako da Vam kažem, slomljen je, Mama.

MAMA: Znam da je slomljen! (Čuje se telefon u holu i crnac odgovara: "Mistuh Polic Rezidenc") Ali, mislim, da li ga još boli?

MARGARET: Morate pitati Brika da li ga još boli ili ne?

(Mama pruža kažiprst prvo prema kupatilu, a zatim prema ormanu sa pićem, što znači: "Da li je Brik pio?" Margaret se pravi da ne razume, diže glavu i obrve, kao da joj ova pantomima nije jasna.)

MAMA: (vraća se ka Margaret) Uh! Slušaj ti! Prestani da se praviš luda! Pitam da li on još mnogo pije?

MARGARET: (uz mali osmeh) Oh! Po jednu čašu posle večere!

MAMA: To nije ništa smešno! Neki momci prestanu da piju kad se ožene, drugi tada počnu! Brik nije nikad pio

dok se nije oženio.

MARGARET: (krikne) Nije pošteno da tako govorite!

MAMA: Pošteno ili ne, hoću nešto da te pitam: da li je Brik srećan s tobom u krevetu?

MARGARET: Zašto ne pitate da li sam ja srećna s njim u krevetu?

MAMA: Zato što znam...

MARGARET: To je uzajamna stvar.

MAMA: Nešto nije u redu. Ti nemaš dece, a moj sin pije. (Neko je zove odozdo i ona, izgovarajući

gornje reči, žuri ka vratima. Na vratima se okreće i pokazuje na krevet) Problem je uvek tu.
MARGARET: To nije... (Mama je izašla iz sobe i tresnula vratima) pošteno.
(Margaret je sama, sasvim sama, i ona je toga svesna. Skupi ramena, poguri se i pruža ruke sa zgrčenim pesnicama, zatvori oči kao dete koje treba da primi injekciju, kada ih otvori: vidi dugačko ovalno ogledalo i poleti ka njemu, gleda u njega uz grimasu zatim se malo zguri, brzo se ispravlja pošto se vrata od kupatila otvaraju i Brik je pita iz kupatila)

VIII SLIKA

Brik, Margaret

BRIK: Je li otišla?

MARGARET: Otišla je. (On sasvim otvara vrata i noseći, sada praznu čašu ide pravo ka ormanu sa pićem. Tiho zvižduće. Margaretina glava se okreće na njenom dugom tankom vratu prateći ga. Ona nesigurno diže ruku do osnove svog vrata, kao da joj je teško da guta pre nego što progovori.) Mene muškarci još uvek žele. Lice mi je malo izmučeno, ali telo sam uspela da održim i muškarci mu se dive. Za mnom se i sad okreću na ulici. Brik, naš seksualni život ponovo će oživeti, sasvim iznenada. Ja u to duboko verujem. I zato se i trudim da budem privlačna. Za onaj dan kada me ponovo budeš video onako kako me drugi vide. (Ona staje pred dugačko ovalno ogledalo, miluje svoje grudi i zatim usne obema rukama) Pogledaj kako na meni ništa nije omlitavelo, ni delič. (Njen glas je mek i podrhtava kao u deteta koje preklinje. U trenutku kada se on okreće da je pogleda pogledom igrača koji je dobacio loptu saigraču, a ovaj dalje do gola ona treba da osvoji gledaoca toliko čvrsto da ovaj neće moći da skine pogled sa nje do kraja njenog govora)

BRIK: Bio bih mirniji kada bih znao da si našla ljubavnika.

MARGARET: Izvini, ali ja ne želim ništa da rizikujem.

BRIK: Mogla bi da me napustiš, Megi. (Počinje da zviždi)

MARGARET: (okreće se da ga dobro pogleda u oči) Ne želim da te napustim, i neću! Osim toga i kad bih te ostavila, ti nemaš ni prebijene pare kojom bi to platio, osim onog što dobiješ od Tate Polita, a on umire od raka.

BRIK: (njegovu svest kao da prvi put pogađa saznanje o stvarnoj Dekinoj sudbini i on pogleda u Margaret) Ali Mama Polit je upravo rekla da je nalaz O.K.

MARGARET: Rečeno joj je isto što i Tati. I poverovala je baš kao i on... ali večeras će joj reći istinu. Kad Tata

ode u krevet, njoj će reći da on umire od raka. (Tresne fioku od ormančeta sa ogledalom) Maligni tumor. Kraj.

BRIK: A on ne zna.

MARGARET: Zar oni ikada znaju? Nikome se ne kaže: "Nema vam spasa, umrećete!" Moraš ih zavaravati. Oni se sami zavaravaju.

BRIK: Zašto?

MARGARET: (Ona maže svoje trepavice)... Eto, tako ti je to i gotovo...(gleda okolo)... gde sam ostavila cigaretu? Ne želim da zapalim kuću, osobito ne Me i Gupera sa njihovih pet čudovišta. (Našla je cigaretu i halapljivo povuče dim. Ispusti dim i nastavi) Prema tome, ovo je poslednji rođendan Tate Polita. Znaš li ti da on nije napisao testament! Otuda sav ovaj trud da mi utuče u glavu kako si ti pijanica, a ja neplodna. Ali, mi možemo da osujetimo njihov plan. Mi ćemo osujetiti njihov plan...

BRIK: (on gleda za trenutak u nju, zatim promrlja nešto oštro, ali nečujno i odšeta ka dugačkoj verandi u sve slabije zlatno svetlo)

MARGARET: (nastavljaajući svoje liturgijsko zapevanje) Znaš, ja volim Tatu Polita, iskreno volim tog starog čoveka. Zaista ga volim...

BRIK: (neodređeno) Da, znam da ga voliš...

MARGARET: Uvek sam mu se divila. Tata Polit je ono što jeste i ne pretvara se. Žao mi je zbog njega. Ali ja gledam činjenicama u oči. Staranje o pijanici košta, a to je dužnost koja je meni pala u deo u poslednje vreme.

BRİK: Ti ne moraš da se staraš o meni.

MARGARET: Moram. Tebi je potreban novac da kupiš novu flašu "Eho springa" kad popiješ ovu ili bi, možda, bio zadovoljan i sa pićem od deset centi. Brik, ti znaš, ja sam celbg svog života bila odvratno siromašna. Ti ne možeš da zamisliš kako je to strašno. Ali ja ću ti objasniti: To ti je kao kad bi se ti našao hiljadama milja udaljen od svog "Ebo springa", a trebalo bi da stigneš do njega sa tim svojim polomljenim člankom, bez štake! Tako se čovek oseća kad je siromašan kao crkveni miš i mora da živi od rođaka koje ne podnosi. One godine kad sam počela da izlazim imala sam svega dve večernje haljine! Jednu je majka napravila po kroju iz "Voga", a drugu mi je dala moja bogata sestričina, koju sam mrzela iz dna duše. Ona haljina u kojoj smo se venčali bila je bakina venčana haljina. (Brik je još na verandi. Neko ga odozdo zove toplim crnačkim glasom: "Hija, mistuh Brik, kako osećate se?" Brik diže čašu u znak odgovora.) Čovek mora da bude ili mlad ili da ima novaca, jer biti star i nemati novaca... To je istina, Brik. (Brik zvizduće zaneto, izgubljeno, skoro uplašeno) Tako. Sad sam se obukla, potpuno sam obučena. Više nemam šta da radim. Da, znam kad sam napravila grešku. Šta sam ono još htela? Aha! Narukvice. (namešta narukvice preko obe šake, po šest na svaku ruku) Mnogo sam o tome razmišljala i sada znam kada sam pogrešila. Onda kada sam ti rekla istinu o Skiperu. Nije trebalo da ti to priznam.

BRİK: Molim te, čuti..

MARGARET: Treba da razumeš da smo Skiper i ja....

BRİK: Opasno je ovo što sad radiš.

MARGARET: Ovog puta ću ići do kraja.

BRİK: Ti....ti....ti se igraš sa nečim... čim niko ne bi smeo da se igra...

MARGARET: Ti, ti si suviše tražio od ljudi. Od mene, od njega, od svih onih nesrećnih bića kojima se dogodilo da te zavole. Ti... božansko biće! Skiper i ja smo vodili ljubav zato što nas je to približavalo tebi. I on i ja smo zamišljali da si to ti!

BRİK: Megi...

MARGARET: Da, da, da. To je istina. Istina. Šta je u tome tako strašno? Ja volim istinu, mislim da je istina... Da! To nisam smela da ti priznam...

BRİK: (držeci svoju glavu neprirodno mirno, malo zabačenu i nagnutu) Skiper mi je to priznao, ne ti Megi.

MARGARET: Ja sam ti rekla.

BRİK: Tek pošto mi je on rekao.

MARGARET: Ti mi nisi dopustio. Nikada! A istina se mora reći! (Jeca zatim se malo smiri, i skoro mirno nastavlja) Bila je to jedna od onih divnih, idealnih stvari o kojima se govori u grčkim legendama, nije ni moglo biti nešto drugo, zato što si ti takav kakav si, i zato je cela ta stvar tako tužna, tako strašna jer to je bila ljubav koja ničemu nije vodila, o kojoj se nije moglo čak ni otvoreno govoriti. Brik, znaj, a ti mi moraš verovati, Brik, ja sasvim razumem sve u vezi tim. Ja ja smatram da je to bilo plemenito! Zar ti nije jasno da sam iskrena kad ti kažem da poštujem sve to? Jedino što želim da istaknem jeste to da životu treba omogućiti da teče čak i pošto san o tom životu već prođe...

BRİK: (On je bez štake: pridržavajući se za nameštaj, prelazi preko sobe da je uzme dok ona i dalje govori sasvim kao van sebe) Megi, ti hoćeš da te udarim ovom štakom? Zar ne znaš da bih te mogao ubiti ovom štakom?

MARGARET: Bože moj, zar misliš da bih ti zamerila kad bi to učinio.

BRİK: Čovek doživi nešto veliko u svom životu, čisto i iskreno! Ja sam sa Skiperom osetio šta znači prijateljstvo! A ti, ti ga nazivaš prljavim!

MARGARET: Ja ga ne nazivam prljavim! Ja ga nazivam čistim.

BRİK: To nešto veliko, čisto i iskreno nije bila ljubav sa tobom, nego prijateljstvo sa Skiperom, a ti to nazivaš prljavim!

MARGARET: Znači, ti nisi ni slušao ni razumeo šta sam ti rekla. Po mome mišljenju, ta čistota je i ubila jasnog Skipera. Vas dvojica ste imali nešto što se moglo sačuvati samo na ledu. A smrt je bila jedina ledenjača u kojoj ste mogli sačuvati...

BRİK: Ja sam se oženio tobom, Megi. Zašto bih se ja oženio tobom, Megi, da sam...

MARGARET: Brik, nemoj još da mi razbiješ glavu, pusti me da dovršim... Ja znam, veruj mi da znam, da je jedino Skiper gajio, makar i podsvesnu želju za nečim između vas dvojice!.. Venčali smo se čim smo završili koledž, i bili smo srećni, presrećni. Ali te jeseni ste ti i Skiper odbili onako sjajne ponude za zaposlenje i osnovali onaj "Diksi Stars" samo da biste zauvek ostali u istom ragbi timu. Ipak, nešto nije bilo u redu. Ja sam bila među vama. Skiper je počeo da pije, ti si povredio kičmu i utakmicu u Čikagu pratio preko televizije. Ja sam bila sa Skiperom. "Diksi Stars" je izgubio, jer je jadni Skiper bio pijan. Te noći zajedno smo pili u baru hotela "Blekston" i kada se nad jezerom počelo probijati pro hladno jutro, mi smo izašli iz bara pijani sa namerom da posmatramo svitanje na jezeru. Ja sam mu tada rekla: "Skiper ili prestani da voliš moga muža, ili mu reci neka ti dopusti da mu to priznaš! Ili – ili. On me je tresnuo preko usta! Zatim se okrenuo i trčao sve do svoje sobe u Blekston hotelu... Kad sam ušla u njegovu sobu grebući kao prestrašen miš na njegovim vratima, on je preduzeo onaj jadni, neuspeli pokušaj da dokaže kako ono što sam mu rekla nije tačno... (Brik zamahne na nju svojom štakom. Od udarca se zatrese lampa sa kristalima na stolu) Na taj način, ja sam ga uništila, rekla sam mu istinu za koju tvoj i njegov svet smatra da se ne može izreći. Od toga dana Skiper je postao skladište za alkohol i drogu... (Ona teatralno zabaci glava i zažmuri očima. Brik zamahne štakom, promaši) Ja ne pokušavam da opravdam svoj postupak. O, zaista ne Brik, ja nisam dobra. Ne razumem zašto se ljudi prave dobri kad niko nije dobar, da, da, ali ja sam poštena... Bar mi to priznaj: molim te! (On baca štaku na ciju, preko kreveta iza koga se ona sakrila, i padne na patos dok ona završava svoj govor)

IX SLIKA

Megi, Brik, Diksi

MARGARET: (Devojčica, Diksi uleće u sobu noseći indijanska ratnička pera na glavi i iz dečijeg pištolja na kapisle puca na Margaret, vičući: "Beng, beng, beng". Dole se čuje smeh kroz vrata od hola koja su ostala otvorena. Margaret koja se bez daha skupila iza kreveta kad je devojčica ušla, sad ustaje i besno, ali hladno govori) Devojčice, tvoja majka, ili neko drugi, trebalo bi da te nauči (prekine da uzme vazduh) da kucaš na vrata pre no što uđeš u sobu. Inače, svet može pomisliti da si nevaspitana...

DIKSI: Je l', je l', je l', a šta radiš na podu?

BRİK: Pokušao sam da ubijem Megi, ali sam promašio i pao sam. Devojčice, dodaj mi štaku.

MARGARET: (Diksi okida revolver tri puta na Margaret) Prestani! Prestani s tim čudovište! Ti bezvrato čudovište! (Ona joj otima revolver i baca ga kroz vrata verande)

DIKSI: (sa izvanredno razvijenim instinktom za najgrublje stvari) Ti si ljubomorna! Ljubomorna si jer ne možeš da imaš decu! (Isplazi jezik na Margaret i geguca ka verandi pored nje sa stomakom isturenim napred. Margaret tresne vrata za njom i ostaje naslonjena na njih. Pauza. Brik je ponovo puni čašu koja se prosula i seda, daleko, na veliki krevet)

MARGARET: Po kalendaru, upravo su sada dani kada bih mogla da začnem. Slušaš li ti mene šta ti govorim? Da li me slušaš, Brik?

BRİK: Slušam te, Megi. Kako zamišljaš da bi mogla dobiti dete sa čovekom koji ne može da te podnese?

MARGARET: To je problem koji ću morati da rešim. (Okreće se na jednoj nozi prema hodniku.)

II ČIN

X SLIKA

(Na sceni su sva lica. Posluga unosi ogromnu rođendansku tortu sa upaljenim svećicama i kablčice sa šampanjcem)

MAMA: Evo rođendanske torte za našeg slavljenika!

(Me, Guper, posluša, Mama, Pastor, Doktor Bo i deca zapevaju)
SVI: Srećan rođendan
Srećan rođendan
Srećan rođendan, Tata Polit!
DECA: Skinamarinka, dinka ta,
Mi volimo te, Polit Tata!
Skinamarinka, dinka du
(Me se okrene prema Mami. Daje znak: "Jedan, dva, tri!)
I Polit Mamu, i i nju!
(Mama brizne u plač)
TATA: Zaboga, Ida, šta ti je, kog đavola?
ME: Presrećna je, Deko.
MAMA: Toliko sam srećna, Deko, da moram da nešto radim.
TATA: Brik!
DOKTOR: Jesu li deca vakcinisana?
ME: (skoro pobožno) Dobila su injekcije protiv tifusa i tetanusa, protiv difterije, hepatitisa, protiv dečje paralize: primala su te injekcije svakog meseca, i to negde od maja pa do septembra i Guper, hej Guper, koje su ono injekcije dobila deca do sada.
TATA: Brik!
MAMA: Brik, znaš li veliku novost o Tati koju je doktor Bo doneo sa klinike? Tata Polit je zdrav kao dren. Sto posto!
MARGARET: Zar to nije divno?
MAMA: Položio je ispit sa odličnim uspehom.
TATA: Brik!
MAMA: Tu je on, tu je naš dragi mali. Šta ti to držiš u ruci? Ostavi to piće, sine. Tvoja ruka je stvorena da drži nešto bolje od toga. (Brik je poslušao Mamu. Iskapivši, pruži joj čašu. Svi se nasmeju, neki glasno neki tiho) O, ti, nevaljali, nevaljali dečaće. Hajde poljubi Mamu Polit. (Pastor zagleda radio)
GUPER: Mi smo im poklonili ovaj uređaj za njihovu tridesetogodišnjicu. Ima tri megafona. (Guper upali radio)
MAMA: (Briku) Sine. (Guperu) Ugasi to! (Guper ugasi radio, Brik upali TV)
MAMA: Sine, Tata je zdrav sto posto. I sad kad znamo da Tati ništa ne fali, osim tog spastik-kolona, mogu nešto da vam priznam. Smrtno sam sa isprepadala od brige da on nema, možda, nešto strašno kao što je... (Margaret se pojavi presvučena. Nosi lepo uvijen poklon.)
MARGARET: (Prekida Mamu glasno uzviknuvši.) Brik, evo, daj Tati svoj poklon za rođendan. (Prolazeći pored Brika ona mu otme čašu iz ruke. Ona pocepa šareni omot)
MARGARET: Evo, Tata, ovo je od Brika.
GUPER: Kladam se da Brik ne zna šta je u paketu.
ME: A šta je to, Brik?
MAMA: Draž poklona je u tome da čovek ne zna šta je u njemu dok ga ne otvori. Otvori poklon, Tata.
TATA: Otvori ga sama. Želim nešto da pitam Brika. Hodi, Brik.
MARGARET: Tata te zove, Brik. (Ona otvara poklon)
BRIK: Reci Tati da ne mogu da se krecem.
TATA: Vidim da ne možeš da se krećeš. Hoću da znam kako si povredio nogu.
MARGARET: (Pokušavajući da promeni temu) O, vidi, vidi, pa to je kućni kaput od kašmira. (Ona ga podigne da u ga svi vide)
ME: Ti kao da si iznenađena, Megi.
MARGARET: Prvi put ga vidim.
ME: . Zaista čudno, ha.
MARGARET: (Okrenuvši se besno prema Me, sa nameštenim osmehom) Šta je ta čudno? Jedino što je moja porodica imala bili su njeni članovi i zato me luksuzne stvarčice kao što je kućni kaput od kašmira još uvek iznenađuju.

TATA: (Naslućujući zlo) Mir!

ME: (Ne obazirući se u svom besu) Ne razumem kako možeš biti toliko iznenađena kada si ga prošle subote sama kupila kod Levenstejna u Memfisu.

TATA: Rekao sam, mir!

ME: Ista prodavačica poslužila je i mene i rekla: "O, Misis Polit, vaša jetrva je upravo kupila kućni kaput od kašmira za vašeg svekra."

MARGARET: Jetrvica moja, velika je šteta što gubiš vreme kao domaćica i majka? Ti bi trebalo da radiš za CIA, FBI ili KGB.

TATA: (Van sebe) Mir! Brik, je li tačno to što sam čuo, da si prošle noći skakao preko prepona na gimnazijskom lakoatletskom terenu?

MAMA: Brik, Tatica te nešto pita, sine.

BRİK: (Nasmešivši se preko svoje čaše) Šta si rekao, Tata?

TATA: Kažu da si prošle noći skakao na lakoatletskom terenu.

BRİK: To su i meni rekli.

TATA: Šta si radio tamo u tri ujutru? Jesi li preskakao prepone ili si povalio neku žensku na atletskoj stazi?

MAMA: Tata, ti više nisi bolesnik i ja ne mogu dozvoliti da govoriš stvari...

TATA: Mir!

MAMA: ...tako nepristojne pred Pastorom i...

TATA: Mir! Pitam te, Brik, da li si maznuo prošle noći neku žensku na toj stazi? Je li tako bilo? (Guper se smeje glasno i lažno, drugi nervozno prate duel. Mama trupka nogom i grize usne, prilazi do Me i nešto joj šapne, dok Brik odgovara na očev oštar i uporan pogled rastresenim osmehom.)

BRİK: No, gospodine. Nije tako.

ME: (U isto vreme, slatko) Mi bismo mogli malo da prošetamo...

XI SLIKA

Tata, Mama, Brik, Margaret, Pastor, Guper

(Me, deca i Doktor izađu)

TATA: Onda, šta si radio tamo, do đavola, u tri ujutro?

BRİK: Preskakao prepone. Trčao i preskakao prepone, tata. Aii prepone su sada suviše visoke za mene.

TATA: Zato što si bio pijan?

MAMA: (Brzo) Tata, duni i ugasi sveće na rođendanskoj torti. Htela bih da sednemo pored tebe, da se držimo za ruke, da se volimo malo.

(Mama ima na sebi crno-belu šifonsku haljinu. Velike nepravilne mustre, kao tragovi neke velike životinje, sjaj njenih krupnih dijamanta i mnogih perli, brilijanata ugrađenih u ram njenih naočara. Njen snažan glas i glasno smejanje dominiraju. Tata je sve vreme posmatra sa izrazom hronične dosade)

MAMA: Pastore, hej, Pastore! Pružite mi ruku i pomozite mi da ustanem!

PASTOP: Je li to opet neki od vaših trikova, Misis Polit?

MAMA: Kakvi trikovi? Dajte mi ruku. (Pastor pruža ruku. Ona ga uhvati za ruku, povuče njega i Tatu u svoje krilo. Vrisne u smeh koji obuhvata čitavu oktavu) Hej, hej narode! Da li ste ikada videli Pastora u krilu jedne ledi?

(Mama je poznata u celoj delti po šalama ove vrste. Margaret posmatra sve ovo blagonaklono i pijucka svoj "Dubonet" sa ledom i posmatra Brika, ali Guper nema razumevanja za ovakve ispade, te izlazi iz sobe. Neko od posluge proviruje i cereka se. Ali Tata nije raspoložen. On me može da shvati zašto i pored toga što mu je vest od doktora skinula veliku brigu s vrata, oseća onaj stari bol u svojim crevima i stomaku "Ta spastik stvar mora da je zaista nešto", misli za sebe, ali glasno rikne na Mamu)

TATA: Ida, prestani već jednom sa tim sranjima! Guzica ti je prestara i predebela za takva

prenemaganja. Udariće te kap s tim tvojim krvnim pritiskom. Dosta sa tim sranjima!
(Pauza u kojoj svi izađu osim Tate. Blesak vatrometa.)

XII SLIKA

Margaret i Tata

TATA: O, kako bi to to bilo lepo Kad bi ilo istinito... Brik, hej Brik! Nisam tebe zvao, Megi. Zvao sam Brika.

MARGARET: Ja sam vam ga samo dovela.

XIII SLIKA

Tata, Brik, Mama, Guper, Me, Deca

TATA Zašto si to učinio?

BRİK Šta, Tata?

TATA Obrisao njen poljubac kao da te je pljunula, a ne poljubila.

BRİK Ne znam. Nisam to svesno učinio.

TATA Ova tvoja žena mnogo bolje izgleda od Guperove, ali one ipak imaju nešto zajedničko.

BRİK Šta je to zajedničko, Tata?

TATA Ne znam kako da ti to opišem, ali imaju nešto slično,

BRİK One, svakako, nisu mirne, zar ne?

TATA To sigurno ne.

BRİK Nervozne su kao mačke?

TATA Tačno, nervozne su kao mačke.

BRİK: Kao par mačaka na usijanom limenom krovu?

TATA: Tako je, sine, one su kao par mačaka na usijanom limenom krovu. Kako to da ste ti i Guper, koji ste toliko različiti, izabrali isti tip žene?

BRİK: Obojica smo uzeli žene iz društva, Tata.

TATA: Koješta... Pitam se šta im to obema daje taj izgled.

BRİK: Obe sede usred velikog imanja: dvadeset osam hiljada jutara priličan je komad zemlje. I sad se spremaju na borbu. Svaka bi da zgrabi veći deo kad ti to pustiš iz ruku.

TATA: Imam ja iznenađenje za te žene. Neću ga još dugo pustiti iz ruku, ako na to čekaju.

BRİK: Tako je, Tata! Samo čvrsto sedi na njemu i pusti ih neka jedna drugoj kopaju oči.

TATA: Ha, ha, ha... Samo što je Guperova žena dobra roditelja, moraš priznati da je plodna. Do đavola, večeras je sto trebalo produžiti da bi svi mogli da sednu. Ima ih već petoro i šesto je na putu...

BRİK: Da, da, broj šest je na putu... To kao da je neko iza vrata?

TATA: Ko? (On je spustio glas)

BRİK: Neko koga interesuje šta ćemo reći jedan drugome..

TATA: Guper! Guuuper!

XIV SLIKA

ME: (Posle kratke pauze pojavljuje se na vratima od verande) Jeste li Vi zvali Gupera, Deko?

TATA: Ovde je suviše toplo da bi čovek pozatvarao sva vrata, ali ako moram da zatvorim sva ta prokleta vrata da bih mogao nasamo da razgovaram sa svojim sinom Brikom, recite mi, i ja ću to učiniti. Ušasno mrzim prislušivanje i ne trpim šunjanje i špijuniranje.

ME: Ja sam samo...

TATA: Ti si samo špijunirala, i ti to znaš !

ME: (počinje da jeca i plače) Oh, Deko, Vi ste toliko neljubazni prema onima koji Vas iskreno vole.

TATA: Zaveži! Ja ću i tebe i Gupera iseliti iz susedne scbe! Vas se ništa ne tiče šta se ovde noću događa između Brika i Megi. Noću prislušujete kao špijuni i podnosite izveštaj staroj, a ona mi stalno

puni uši: oni kažu, Brik ovo, Megi ono, i gospode, meni je već muka od svega toga! Iseliću tebe i Gupera iz te sobe.

(Me zabaci glavu, podigne oči k nebu i ispruži rake k nebu kao da priziva boga u pomoć da joj se nađe u njenom nepravednom mučeništvu. Zatim prinese maramicu nosu i izleti iz sobe uz glasno šuštanje sukanja)

XV SLIKA

Tata, Brik

BRİK: (Sedi za barom) Prisluškuju?

TATA: Da, da. Kažu da... (zastaje kao da mu je neprijatno) nećeš da spavaš s njom, da spavaš na sofi. Ako ti se Megi ne dopada, oteraj je... Šta to radiš?

BRİK: Punim čašu.

TATA: Sine, znaš li da je to tvoje piće postalo pravi problem?

BRİK: Da, gospodine. Pretpostavljam.

TATA: Sine, to nije stvar za izmotavange, suviše je ozbiljno.

BRİK: (neodređeno) Da, gospodine.

TATA: Slušaj me, ne gledaj u taj prokleti svećnjak. (Pauza. Tatin glas je promukao) I tu stvar smo kupili na nekoj rasprodaji u Evropi. (Pauza) Život je važan. Čovek nema ništa drugo na šta se može oslonitri. Čovek koji pije razara svoj život. Čuvaj svoj život. To je jedino čega se čovek mora držati. Svog života! Sedi ovde da ne moramo da vičemo. U ovoj kući i zidovi imaju uši.

BRİK: (šepajući do sofe da sedne na nju) Dobro, Tata.

TATA: Napustio si reporterski posao. Kako je počelo sve to? Neko razočarenje?

BRİK: Ja ne znam. A ti?

TATA: Ja tebe pitam, a ne ti mene. Kako, do đavola, mogu ja da znam ako ti ne znaš?

BRİK: Pokušao sam da radim i uvideo da ne ide. Uvek sam bio dva ili tri takta iza onoga što se zbiva na terenu i zato sam...

TATA: Napustio posao...

BRİK: (ljubazno) Da, napustio posao.

TATA: Sine?

BRİK: Molim.

TATA: (glasno i duboko povuče dim cigare, zatim se iznenada nagne napred, glasno ispusti dim i digne ruku na čelo) Fuj!.. Ha, ha! Mnogo sam dima progutao, ošamutio me... (Veliki sat izbija) Zašto je ljudima tako proketo teško da govore?

BRİK: Da, da. (Sat i dalje prijatno otkucava dok ne otkuca deset) Kako je prijatan i umirujući taj zvuk, volim da ga slušam cele noći... (Namešta se udobno na sofu. Tata sedi pravo i kruto, vidi se da ga nešto brine i da je to još u njemu. Dok govori, svi njegovi pokreti su napeti i nagli. Okreće se, naginje, šmrče za vreme svog nervoznog govora pogledajući s vremena na vreme brzo i stidljivo na svog sina.)

TATA: Nabavili smo taj sat kad smo bili u Evropi, ja i tvoja majka, na onoj proketoj Kukovoj turneji. Nikad se u životu nisam tako grozno proveo. Kud god je išla, samo je kupovala, kupovala! I polovina tih stvari plesnavi po sanducima u podrumu. Evropa, to ti nije pod kapom nebeskom ništa drugo do velika rasprodaja dotrajalih gradova, a mama je divljala: Kupovala! Kupovala! Kupovala! Sreća što sam bogat. Ja sam bogat čovek, Brik, veoma bogat čovek. (Njegove oči sevnu za trenutak) Hajde, pogodi Brik, koliko imam. (Brik se neodređeno smeši držeći čašu) Blizu deset miliona u gotovini i plavim obveznicama, Brik (zajedno sa Dekom) pored 28 hijada jutara najplodnije zemlje sa ove strane Delte. Ali čovek ne može time da kupi svoj život. Ne može da kupi život koji se već rasuo. To je nešto što se ne prodaje ni na rasprodajama ni na pijacama. Ima još nešto čega se sećam iz Evrope, Brik.

BRİK: A to je?

TATA: Brda oko Barselone u zemlji Španiji i dece koja gola trče po tim golim brdima proseći kao gladni psi. A s druge strane bogati sveštenici na ulicama Barselone, a toliko ih ima i tako su debeli i zadovoljni, ha, ha!... Znaš li da bih ja mogao da nahranim tu zemlju! Imam dovoljno novaca da nahranim tu prokletu zemlju, ali čovek je sebična životinja. Ja mislim da bi novac koji sam podelio toj kukavnoj deci u brdima oko Barselone bio dovoljan tek da se plati presvlačenje jedne od ovih stolica. Do đavola, bacao sam im novac daleko od sebe samo da bih mogao da ih se oslobodim, uđem u kola i odem...

BRİK: Da.

TATA: Šta?

BRİK: Dodaj mi

TATA: Kuda ćeš?

BRİK: Na mali izlet do "Eho springa"

TATA: Gde?

BRİK: Do bara...

TATA: Da, sine moj... (dodaje štaku) Čovek je životinja koja umire, i ako ima novaca, kupuje, kupuje, kupuje. I ga mislim da kupuje sve sto može da kupi zato što negde u podsvesti gaji ludu nadu da će jedna od tih kupovina biti i život koji će večno trajati. A to mu se nikada neće dogoditi. Čovek je životinja koja....

BRİK: Tata Polite, ti večeras mnogo pričaš... (Pauza u kojoj se čuju glasovi spolja)

TATA: Pst. U poslednje vreme nešto je teško pritiskivalo moje misli, ali večeras sam se oslobodio tog tereta. Eto, zato toliko pričam. Nebo mi večeras drukčije izgleda.

BRİK: Znaš šta ja najviše volim da slušam...

TATA: Šta?

BRİK: Potpunu tišinu. Savršenu tišinu.

TATA: Zašto?

BRİK: Zato što je spokojna. . .

TATA: Mladiću, toga ćeš se naslušati u grobu. (Zadovoljno se zakikoće)

BRİK: Jesi li završio razgovor sa mnom?

TATA: A zašto ti je toliko stalo da me učutkaš?

BRİK: Znaš, ti mi često kažeš: Brik hoću da razgovaram s tobom, ali to se nikad ne ostvari. Ti sediš i govoriš o ovome i onome, a ja se pravim da te slušam. Ali ne slušam, ne mnogo. Vezu je veoma teško uspostaviti među ljudima, uopšte, i nekako između mene i tebe, prosto ne...

TATA: Brik, da li si ikada bio prestravljen? Mislim, da li si osetio pravi strah pred nečim... (On ustaje). Trenutak samo. Zatvoriru ova vrata... (Zatvara vrata na verandi, kao da će saopštiti neku strašnu tajnu).

BRİK: Šta je bilo?

TATA: Brik?

BRİK: Molim.

TATA: Sine, mislio sam da ga imam...

BRİK: Imaš šta?

TATA: Rak.

BRİK: Oh...

TATA: Mislio sam da je smrt već stavila ruku na moje rame.

BRİK: Bogami, Tata, ti si uporno o tome ćutao.

TATA: Prase ciči, a čovek ćuti uprkos tome što nema prednosti koju ima prase Brik, pitam se.. .

BRİK: Šta, Tata?

TATA: Pitam se da li bi viski škodio tom mom spastik-kolonu.

BRİK: Ner može mu još i prijati.

TATA: (odjednom se divlje naceri) Gospode, ne mogu ti objasniti! Nebo se otvorilo! Gospode, otvorilo se ponovo! Otvorilo sine, otvorilo! (Brik pogleda u njegovo piće) Osećaš li se bolje, Tata?

TATA: Bolje? Do đavola! Sad mogu da dišem! Celog svog života bio sam kao stisnuta šaka. (nagne

piće) Tukao, udarao, zapinjao! Sve je to sranje! A sada, otvoriću te svoje stisnute ruke i njima ću samo milovati... (Širi ruke kao da miluje vazduh) Znaš li šta nameravam?

BRİK (neodređeno) Ne, gospodine. Šta nameravaš?

TATA: Ha, ha! Da uživam, da uživam sa ženama. (Brikov osmeh se povlači, ali ne sasvim) Brik, ala ovo peče iznutra! Da, sine moj. Reći ću ti nešto što ti možda i ne sanjaš. Ja još uvek osećam da me žene privlače, a ovo mi je šezdeset i peti rođendan.

BRİK: Bogami, to je zaista neobično, Tata.

TATA: Neobično!

BRİK: Zadivljujuće, Tata.

TATA: Neka me đavo nosi ako nisi u pravu, i neobično i zadivljujuće. Ja tek sada uviđam da se nisam nauživao. Propustio sam mnoge prilike... Trebalo je da se nada mnom nadvije senka smrti pa da to shvatim. I sada ću da se pustim i da se nauživam!

BRİK: Da se nauzivaš, oho?

TATA: Nego šta. Do đavola. Spavao sam sa Idom do, čekaj da vidimo, do pre pet godina, do svoje šezdesete. Ona je imala pedeset osam, a u stvari, nikad je nisam voleo, nikad. (Telefon zvoni u dnu hola. Mama ulazi uzviknuvši)

XVI SLIKA

Mama

MAMA: Zar vi, ljudi, ne čujete telefon. Ja sam ga čula čak napolju.

TATA: Pored pet soba kroz koje si mogla da prođeš, ti si izabrala baš ovu. Zašto? (Mama napravi nestašno lice i izleti na vrata od hodnika) Huh! (Saginje se napred, dok ne oseti bol u crevima i naglo se uspravi sa grimasom: na licu. On stavlja malo nepoverljivo čašu natrag na sto. Brik usta je i šepajući polazi ka verandi) Hej! Kuda ćeš?

BRİK: Na svež vazduh.

TATA: A ne, još ne, mladiću, prvo da završimo ovaj naš razgovor.

BRİK: Mislio sam da je završen.

TATA: Nije još ni počeo.

BRİK: Izvini.

TATA: Sedi ovde.

(Mamin glas se razleže kroz hol)

MAMA: Samo Spastik-kolon. Da. Spastik. (Ona spušta slušalicu i urla od smeha. Tata stenje i zapušava uši dok se ona približava. Na vratima Tata.) Mis Sali je zvala svoga doktora u Memfisu...

TATA: (drži poluotvorena vrata da ne uđe) Odlazi!

MAMA: Tata? Tata? Oh Tatice? (On uspe da zatvori vrata, ali ona još uvek govori) Dragi moj! Ti nisi ozbiljno mislio sve one strašne stvari što si rekao o meni? Ja znam da nisi.

TATA: Jedino što tražim od ove žene to je da me ostavi na miru. Ali njoj nikada nije bilo dovoljno... Nije trebalo toliko da potrošim na nju... Kažu da svaki čovek ima određeni kapacitet i da je sve unapred odbrojano! E, meni je još malo ostalo. Zato ću izabrati neku naročitu. Skinuću je голу, obasuću krznima, neka se davi u dijamantima, i uživuću u njoj od jutra do sutra. Aha, ha! Ha, ha....Ha!

XVII SLIKA

Tata, Mama, Me, Brik, Guper

ME: (veselo na vratima) Ko se to tako smeje?

GUPER: Je li se to Tata smeje?

XVIII SLIKA

Brik, Tata

TATA: Do đavola... opet njih dvoje... ništavila... (On ustaje i dodiruje Brika rukom po ramenu) Da sine. Brik, ja sam srećan. Ja sam srećan, sine. Srećan sam. Zhog čega si tako nemiran, nikako da se skrasiš.

BRİK: Da, gospodine.

TATA: Zašto?

BRİK: Nešto se.... još nije dogodilo.

TATA: A šta to?

BRİK: (tužno) Škljoc.

TATA: Kakav škljoc?

BRİK: Škljoc, kvrc koji osetim u glavi i koji me umiri.

TATA: Ne znam o čemu sad govoriš.

BRİK: To je prosto mehanička stvar. Samo čujem: "škljoc". Moram da pijem sve dok to ne osetim. To je nešto kao... kao.

TATA: Kao....

BRİK: Kao prekidač koji škljocne u mojoj glavi i ugasi užarenu svetlost, a pusti hladnu noć (Pogleda gore sa tužnim osmehom) ...odjednom nastane mir!

TATA: (zazviždi dugačko i tiho sa iznenađenjem. Vraća se do Brika i zgrabi oba ramena svog sina.)

Gospode, ja nisam znao da si toliko zabrazdio. Slušaj, sine moj, pa ti si alkoholičar!

BRİK: Tako je, Tatice. Ja sam alkoholičar.

TATA: To dokazuje koliko ja puštam stvari da same teku.

BRİK: Obično ga osetim mnogo ranije nego danas, neki put već oko podne, ali... danas je zadocnio... Prosto, nemam još dovoljno količinu alkohola u krvi. (Ova izjava je data ubedljivo i on sipa novo piće) I zato, ako mi dopustiš...

TATA: Ne, ne dopuštam..

BRİK: Bolje je da budem sam dok to ne škljocne u mojoj glavi: to se događa samo kada sam sam ili kad ne razgovaram ni sa kim...

TATA: Imao si ti vremena da sediš sam i ni sa kim ne razgovaraš, a sada razgovaraš sa mnom. I zato sedi tu i slušaj dok ti ne kažem da je razgovor završen.

BRİK: Ali ovaj razgovor ne vodi nikuda, nikuda. Mučan je Tata.

TATA: Uredu, neka je mučan. Ja ću da ti sklonim štaku... (On dohvati štaku i baci je preko sebe)

BRİK: Ja mogu da skakućem na jednoj nozi, a ako padnem mogu i da puzim...

TATA: Ako ne budeš oprezan, možeš da otpuziš i sa ove plantaže, a onda ćeš, bogami, morati da piješ piće od deset centi po sumnjivim lokalima.

BRİK: I to će doći, Tata.

TATA: Ne, neće.. Ti si moj sin. Sada kada se ja vraćam, vratiću i tebe...

BRİK: Je l'?

TATA: Danas je stigao izveštaj iz klinike Oksner. Jedina stvar koju su otkrili uz pomoć svih onih instrumenata i savršenstava nauke, jeste nekakav spastik-kolon. (Devojčica uleti u sobu sa prskalicom za jelke u svakoj ruci, skače i viče kao poludeli majmun i izjuri napolje dok Tata pokušava da je udari. Tišina. Dva čoveka gledaju jedan drugog. Neka žena se veselo kikoće napolju. Čuje se smeh, živo kretanje, mek, šuštav zvuk i svetlost zapaljenih raketa. Brik gleda u njega oprezno nekoliko trenutaka. Zatim pusti kroz nos neki čadni zvuk i skoči na onu jednu zdravu nogu i počne da skače preko sobe ne bi li se domogao svoje štake, pridržavajući se usput na nameštaj. Dođe do štake i poleti ka verandi. Otac ga zgrabi za rukav bele svilene pižame) Čekaj, kućkin sine! Šekaj dok ti ne kažem da ideš!

BRİK: Ne mogu... Ti nemaš ama baš ništa da mi kažeš.

TATA: Kažem ti da ću živeti i to je tebi ništa?

BRİK: Dobro, rekao si mi to već jednom, to je sad rečeno.

TATA: Nećeš, valjda, ti da mi objasniš šta sam rekao pijani balavče... Sedi ovde inače ću ti pocepiti

taj rukav...

BRİK: Tata...

XIX SLIKA

Mama

TATA: Radi ono što ti govorim! Ovde ponovo ja komandujem. (Mama uleće u sobu pridržavajući svoje velike grudi) Šta kog đavola, ti ovde sada tražiš, Mama Ida?

MAMA: Oh, Tatice! Zašto tako vičeš? Ja prosto ne mogu to da podnesem!

TATA: (dižući ruku iznad glave) Gubi se odavde. (Ona izleće napolje jecajući)

XX SLIKA

BRİK: (blago, tužno) Gospode!

TATA: (besno) Šta Gospode?! Do đavola i on....

(Brik se oslobađa i šepa ka verandi. Tata mu izmakne štaku ispod njega tako da on stane na nogu sa polomljenim člankom, krikne od bola, pruži ruku da dohvati stolicu i u padu sleti ispod nje.)

BRİK: Tata Polite, daj tu štaku. (Tata baci štaku van domašaja) Dodaj mi štaku, Tata.

TATA: Govori zašto piješ?

BRİK: Ne znam, daj mi moju štaku!

TATA: Prvo odgovori na moje pitanje. Zašto piješ? Zašto rasipaš život i snagu kao da si to našao na ulici?

BRİK: (Ustajući, na svoja kolena) Tata, boli me, stao sam na povređenu nogu.

TATA: Vrlo dobro! Baš mi je milo što nisi toliko otupeo od pića i što možeš bar da osetiš bol.

BRİK: Ti si prosuo moje piće...

TATA: Da se pogodimo. Reci mi zašto piješ, a ja ću ti dati još jednu čašu...

BRİK: Zašto pijem?

TATA: Da, zašto?

BRİK: Daj mi piće pa ću ti reži.

TATA: Ne, prvo mi kaži.

BRİK: Objasniću ti jednom reči.

TATA: Kojom?

BRİK: Gađenje. (Sat tiho kuca, prijatno. Deku baci na njega kratak, besan pogled) A, sad, šta je bilo sa tim pićem?

TATA: Prvo moraš da mi kažeš čega se gadiš?

BRİK: Daj mi moju štaku.

TATA: Reci čega se gadiš i dobijaš piće.

BRİK: Ja mogu da skakućem i na jednoj nozi, a ako padnem, mogu i da puzim.

TATA: Zar toliko čezneš za pićem?

BRİK: (uspe sam da se pridigne držeći se kreveta) Da, toliko čeznem za pićem.

TATA: Ako ti dam čašu, hoćeš li mi reći čega se gadiš?

BRİK: Pokušaću! (Posle ovoga Deku svečano puni čašu i dodaje mu piće) Da li si čuo za reč dvoličnost? Znaš li šta ona znači?

TATA: Znam. Laganje i lažovi! Znači, tebe je neko slagao?

XXI SLIKA

DEKA: (pevujući u holu van pozornice) Hoćemo Deku! Hoćemo Deku!

GUPER: (pojavljuje se na vratima od verande) Deko, deca viču, hoće da te vide.

TATA: (besno) Napolje, Guper!

GUPER: ...Izvinite. (Deku tresne vrata za njim)

XXII SLIKA

TATA: Ko te laže? Da li te je žena slagala, Brik?

BRİK: Ke ona, to ne bi ni bilo važno.

TAIA: Onda ko? I šta te lažu?

BRİK: Niko određen i ništa naročito...

TATA: Dobro, šta? Šta onda, za ime Boga?

BRİK: Sve, sve zajedno.

TATA: Što trljaš glavu, je li te boli glava?

BRİK: Ne, pokušavam da...

TATA: Da se koncentrišeš, al ne možeš jer ti je mozak natopljen alkoholom, je li tako? Šta ti znaš o laganju? Ja bih mogao knjigu o tome da napišem! Zamisli samo, kakve sam sve laži ja morao da trpim. Pretvaranja. Kad čovek mora da radi i govori ono što ne oseća, i ne misli. Pretvarao sam se, recimo, da volim Mama Idu. Nisam trpeo ni izgled, ni glas, ni miris te žene svih ovih četrdeset godina čak i kad sam je polagao u krevet redovno kao kladu... Pretvarao sam se da volim ovog kućkinog sina Gupera i njegovu ženu Me i onih pet drekavaca što krešte kao papagaji u džungli. Gospode! Ne mogu očima da ih vidim... Crkva! Dosadna mi je do zla boga, ali ja ipak idem i slušam onog ludog propovednika. Klubovi! Jeleni, masoni, rotarijanci, sve koješta! (Grč u stomaku čini da se skupi, seda na stolici i njegov glas postaje tiši i promukliji.) Tebe volim, ne znam ni sam zašto, oduvek sam gajio prema tebi neko osećanje ljubavi, poštovanja. Ti i gajenje pamuka jedine su stvari koje sam u voleo u svom životu! Moj život je neprekidno pretvaranje. Zašto ne bi bio i tvoj? Do đavola, imaš da živiš s tim, nema ničeg drugog s čim čovek može živeti osim pretvaranja, ima li?

BRİK: Ima. (dižući čašn) Ovo!...

TATA: Zašto se, onda, ne ubiješ, čoveče?

BRİK: Volim da pijem...

TAIA: Sačuvaj Bože, s tobom se ne može razgovarati....

BRİK: Žao mi je, Tata.

TATA: Reći ću ti nešto, Brik. Nedavno, (ovaj govor treba da bude izgovoren besno i kao bujica reči) razmišljao sam ovako: ako je svemu kraj, ostaviću Briku ovo imanje, jer mrzim Gupera i Me i njihovih pet majmuna i znam da i oni mene mrze. I zaključio sam: ne, a zatim opet da, i nisam mogao da se odlučim. Zašto da dam dvadeset osam hiljada jutara najplodnije zemlje ljudima koji nisu moga kova? Ali zašto opet novčano da obezbeđujem prokletu budalu koja pije? Bio mi drag ili ne, makar ga, možda, i voleo, zašto bih ja to učinio?

BRİK: (smejući se) Razumem te.

TATA: Bogami, ako zaišta razumeš, onda si pametniji nego što sam mislio, zato što ja ne razumem. I hoću još ovo da ti kažem. Ja ne znam šta da učinim i do dana današnjeg nisam napisao testament. A sada, eto, i ne moram da ga pišem. Nema... više razloga za žurbu. Mogu prosto da pričekam i vidim da li ćeš se otrgnuti ili ne.

BRİK: Tako je, Tata.

TATA: Ti misliš da se ja šalim.

BRİK: (ustajući) Ne, znam da se ti ne šališ.

TATA: Ali tebe se to ne tiče?

BRİK: (polazeći ka verandi) Ne. Šta misliš da sad pogledamo malo ovaj vatromet u tvoju čast? (On stoji u vratima galerije dok nebo postaje crveno i zlatno u naizmeničnim mlazevima svetlosti).

TATA: Čekaj! Brik... (Glas pada. Odjednom postaje stidljiv, skoro nežan, uzdržavajući) Nemoj da i ovaj razgovor bude kao i svi prethodni kada smo uvek nešto izbegavali samo zato što nismo bili poštteni jedan prema drugom.

BRİK: Tata, ja te nikad nisam lagao....

TATA: A ja tebe?

BRİK: Nisi...

TATA: Je li, sine? Ti kažeš da piješ da bi ubio svoje gađenje prema laži.

BRİK: Tražio si da ti dam razlog.

TATA: Ja mislim da se ti izvlačiš.

BRİK: Morao sam ti dati neki razlog da bi dobio piće!

TATA: Počeo si da piješ kad je umro tvoj prijatelj Skiper. (tišina pet sekundi. Brik napravi zaprepašćen pokret, dohvati svoju štaku)

BRİK: Šta hoćeš time da kažeš?

TATA: Ništa... (Brik kao da žuri da se izgubi, šepa i trupka štakom naglo bežeći od uporne i značajne pažnje svoga oca)

TATA: Ali Guper i Me kažu da je bilo nešto ne sasvim ispravno.

BRİK: (zastane odjednom kao prikovan) Šta?...

TATA: Nije bilo, sasvim normalno u tvom prijateljstvu sa...

BRİK: I oni to kažu? A ja sam mislio da to kaže samo Megi. (Brikova izolovanost i izdvojenost je najzad probijena. Srce mu ubrzano lupa, na čelu su mu graške znoja: disanje postaje sve brže i glas promukao. Stvar o kojoj se sada razgovara mirno i mučno od strane Dekine, besno i žučno od strane Brikove, predstavlja stvar koju je nemoguće priznati i zbog koje je Skiper umro da bi je oporekao. Činjenica da se ona, iako je postojala, morala poricati, da bi se "sačuvao obraz" u svetu u kome su živeli, može da bude u osnovi "prevara" zbog koje Brik pije da bi ubio svoje gnušanje. To može da bude koren njegovog survavanja. A možda je samo jedna jedina manifestacija, i to ne najvažnija? Ptica koju želim da uhvatim u mrežu ovog zapleta nije rešenje psihološkog problema jednog čoveka. Ja pokušavam da iznesem pravu vrednost odnosa u jednoj grupi ljudi, u tom nad blaženom, iskričavom i promenljivom ljuto nabijenom, uzajamnom odnosu ljudskih bića, u olujnom oblaku zajedničke krize. Treba ostaviti izvesnu meru nejasnosti prilikom tumačenja ličnosti u komadu, kao što i u životu uvek ostane mnogo šta nejasno, čak i u karakteru sopstvene ličnosti. Ovo ne lišava pisca njegove dužnosti da posmatra i istražuje što jasnije i dublje, koliko mu je zakonom dopušteno, ali ne treba ni da se zadovolji običnim zaključcima, lakim definicijama koje čine pozorišni komad samo pozorišnim komadom, a ne i zapletom za doznavanje istine o ljudskom životu. Sledeća scena treba da bude igrana sa velikom koncentracijom i većinom svoje snage na uzici, ali očigledno i jasno, u svemu što je ostalo nedorečeno.)

BRİK: Ko još to kaže, Ti? Ko sve misli da smo Skiper i ja bili...

TATA: (blago) Čekaj, stani malo, polako sine... I ja sam u svoje vreme vrdao...

BRİK: Kakve to veze ima sa...

TATA: Rekao sam "stani"! I ja sam skitao i lutao po ovoj zemlji dok sam bio...

BRİK: Ko još to kaže?

TATA: Spavao po vagonima i svratištima za skitnice pre nego što sam

BRTK: Oh, i ti dakle, tako misliš. Smatraš me svojim sinom, ali nastranim.

TATA: Čekaj, molim te

XXIII SLIKA

Pastor

(Iznenada se pojavljuje pastor Toker na vratima verande, glava mu je lako, veselo nagnuta, nosi onaj uvežbani sveštenečki osmejak na licu iskren kao poj ptice izveden na pištaljci lovca, sušta otelovljenost pobožnog, konvencionalnog života. Na ovako tačno odmeren, ali neprijatan ulazak Deki mora za trenutak da zastane pre no što progovori)

TATA: Šta tražite, Pastore?

PASTOR TOKER: WC za muškarce ha, ha, ha, ha!

TATA: (učtivim tonom, jedva se uzdržavajući da ne prasne) Vratite se i poslužite kupatilom pored moje sobe.

PASTOR TOKER: Oh, hvala! (on izlazi uz izvinjavajući osmejak)

XXIV SLIKA

BRİK: Kučkin sin!

TATA: (ostavivši mnogo nedorečeno) Video sam ja svašta i mnogo toga razumeo. Kada je Džek Strou umro, stari Piter Skelo prestao je da jede kao pas kad mu umre gospodar pa je i on umro.

BRİK: Gospode!

TATA: I hoću da ti kažem da razumem takav...

BRİK: (divlje) Skiper je mrtav. Ja nisam prestao da jedem.

TATA: Ne. Ali si počeo da piješ!

BRİK: (Okrene se na svojoj štaci i zavitla čašu preko sobe, vičući) Znači, i ti u to veruješ!

TATA: Šššššš! (Čuju se užurbani koraci na verandi. Ženski glasovi zovu. Deko prilazi vratima) Idite! Samo sam razbio čašu.

BRİK: (potpuno je izmenjen, kao mirni vulkan koji je počeo da izbacuje plamen) Znači? I ti misliš da smo ja i Skiper..

TATA: Čekaj!

BRİK: Homoseksualci!

TATA: Ništa ja ne mislim. Prosto kažem da...

BRİK: Da smo Skiper i ja bili... kao onaj par prljavih staraca?

TATA: Pst...

BRİK: ...ženetina? Čudaka?

TATA: Tiše! .

BRİK: Pедера! (on izgubi ravnotežu i posrne na kolena ne osećajući bol. Uhvati se za krevet, i ispravi)

TATA: Gospode! ...Drži se za moju ruku.

BRİK: Ne, neću tvoju ruku!

TATA: Ali ja hoću tvoju. Ustani. (ispravi ga, drži ruku oko njega pažljivo i sa ljubavlju) Skroz si moker.

BRİK: (oslobađajući se oca) Ja sam zapanjen!... Govoriš tako... (odmakne se od oca) Zar ne znaš šta ljudi misle o takvim stvarima. Sećam se kada je na Misisipi univerzitetu bilo otkriveno kako je jedan student pokušao da učini nešto neprirodno... ne samo što smo ga prezreli, što smo ga se svi odrekli već smo mu zahtevali da se gubi sa univerziteta i on je otišao. Daleko, daleko, sve do... (on ostaje bez daha) Severne Afrike. Zašto se izuzetno drugarstvo, stvarno, stvarno, iskreno, iskreno drugarstvo između dvojice ljudi ne može poštovati kao nešto čisto i dostojno pri tome ne pomišljati... o nečem neprirodnom.

TATA: Može, i poštuje se, za ime Boga. Ja sam rekao Guperu i Mei...

BRİK: Nek idu bestraga i Me i Guper i sve laži i lažovi! Skiper i ja smo gajili čedan odnos bili smo pravi drugovi, tako reći celog svog života, sve dok Megi nije palo na pamet ovo o čemu ti sad govoriš.

Normalno? Ne! Suviše je bilo retko da bi bilo normalno, čist i iskren odnos između dvojice ljudi suviše je retka stvar da bi bila normalna.

TATA: Brik, niko ne misli da to nije normalno.

BRİK: Grešiš. To je bio čist i čedan odnos, a to nije normalno! (Oni oboje neko vreme gledaju jedan drugog. Napetost popušta i oni se oboje okreću kao da su umorni) De, da... teško je... govoriti...

Onda, ništa. Zašto se Skiper slomio? Zašto ti? (Brik ponovo pogleda u svog oca. On je u tom trenutku već rešen, iako ni sam nije svestan te svoje odluke, da svom ocu kaže da ovaj boluje od raka. To je jedino što on može učiniti kako bi mu vratio milo za drago, u jednu stvar koju je teško priznati, za drugu, istu takvu.) (preteći) Dobro. Najzad ćemo imati taj iskreni raagovor koji toliko želiš. (On odšepa natrag do bara sa pićem) Uh-huh! (Uzima led pomoću srebrne štipaljke diveći se njenoj zaleđenoj lepoti) Megi smatra da smo Skiper i ja otišli u profesionalce i nastavili da igramo ragbi po završetku studija zato što smo se plašili da odrastemo... (On prilazi uz bat svoje štake, i kao što je to Margaret činila kad počne sa svojim "recitativom", gleda u mrak gledališta, privlačeći pažnju publike svojim ukočenim pogledom, slomljena, "tragično elegantna" figura čoveka koji prosto govori sve što zna o istini) Zato što smo želeli da i dalje šaljemo jedan drugome one naše čuvene duge visoke lopte, koje je samo vreme moglo da zaustavi.

TATA: Kakva je Megi bila u krevetu?

BRİK: (vragolasto) Sjajna! Veličanštvēna! (Tata klima glavom potvrdno, kao da je to nešto što je on uvek i mislio) Mačka Megi. Ha, Ha! (Tata potvrdno klima glavom) Samo, znaš, mislim da se Megi uvek osećala zanemarenom zato što ona i ja nikad nismo mogli da se zblizimo, osim koliko se dvoje ljudi zblizi u krevetu. Zato je iskoristila prvu priliku da pritisne jasnog Skipera. Utivila mu je u glavu prljavu ideju da ono što smo mi bili, on i ja, predstavlja, u stvari, isti slućaj kao i onaj sa Misisipi univerziteta. Jadni Skiper, otišao je u krevet sa Megi kako bi dokazao da to nije taćno i kad mu to nije pošlo za rukom, on je poverovao da je ono što ona tvrdi ipak istina! Niko se tako brzo nije prihvatio pića i tako brzo umro... A sad, jesi li zadovoljan!

TATA: Jesi li ti zadovoljan?

BRİK: Ćime?

TATA: Tom svojom prićom? Šta si izostavio, govori?

(Telefon poćinje da zvoni u hodniku. Kao da ga je ovo podsetilo na nešto, on se naglo okrene ka zvuku i kaže)

BRİK: Da, izostavio sam međugradski telefonski razgovor sa Skiperom, u kome mi je on upijanom stanju priznao sve, a ja sam samo spustio slušalicu. Bio je to poslednji razgovor u našem životu.

(Neko odgovara nejasno i tiho na telefonu u hodniku: zvonjenje je prestalo.)

TATA: Spustio si slušalicu?

BRİK: Tako je. Spustio sam slušalicu.

TATA: Dakle, najzad smo otkrili laž koje se gnušaš i zbog koje piješ. Brik. To gnušanje prema laži u stvari je gnušanje prema samom sebi. Ti, ti si iskopao grob svom prijatelju i gurnuo ga unutra samo da se ne bi suoćio sa istinom o vama.

BRİK: Njegovom istinom, ne mojom.

TATA: U redu, njegovom istinom. Ali ti nisi hteo da joj pogledaš u oći zajedno s njim.

BRİK: Ko može da pogleda istini u oći? Možeš li ti?

TATA: Nemoj sad opet da vrdaš i da se izvlaćiš, sine?

BRİK: A šta misliš ti o ovim roćendanskim ćestitkama i mnogim, mnogim lepim željama za dug život kad svi, osim tebe, znaju da neće biti dug? (Lice koje je odgovorilo na zvonjenje telefona glasno se nasmeje i vikne "Ne, ne, sasvim ste pogrešno shvatili stvar. Sasvim naopaćke. Jeste li poludeli? Brik naglo prekida shvativši da je otkrio strašnu stvar. Odšepa nekoliko koraka, zatim se ukoći i ne gledajući u oćevu zaprepašćeno lice, izusti.) Hajdemo, hajdemo napolje, idemo sada i...

TATA: Oh ne, ne! Niko odavde neće napolje! Šta si ti ono rekao?

BRİK: Ne sećam se više.

TATA: "Mnogo lepih želja za dug život kad svi znaju da neće biti dug"?

BRİK: Zaboravi to. Hajdemo da vidimo vatromet.

TATA: (izlazi za njim, uzima mu štaku) Mnogo lepih želja za dug život kad svi zhaju da neće biti dug. To si rekao. Je l' tako? Doviši ono što si poćeo. (U pozadini jeziva zelena svetlost na nebu)

BRİK: (sisa led iz ćaše, razgovor postaje napet) Ostavi imanje Guperu i Mei i njihovoj petorci malih majmuna. Ja samo želim...

TATA: "Ostavi imanje" jesi li to rekao?

BRİK: Da, svih 28 hiljada jutara najbogatije zemlje sa ove strane Delte.

TATA: Ko kaže da ja "ostavljam imanje" Guperu ili ma kome? Danas je moj šezdeset peti roćendan. Poživewu ja bar još 15 ili 20 godina. I tebe ću nadživeti! Sahraniću te i platiti za tvoj sanduk!

BRİK: Naravno. Nek te Bog poživewu što duže. A sad hajde da gledamo vatromet, hajde.....

TATA: Lagali su, jesu li lagali? O onom izveštaju sa klinike? Da nisu našli nešto....rak? Da nisu...

BRİK: Prevara i laganje predstavljaju sistem u kome živimo. Piće predstavlja jedan od naćina da se iz toga izade, smrt drugi... (On uzima štaku koju Tata ne drži više ćvrsto i izlazi na verandu ostavljajući vrata otvorena. Ćuje se pesma: "Uzmi balu pamuka")

ME: Oh, Deko, beraći pevaju u vašu ćast.

TATA: Brik! Brik!

ME: On je izašao. Pije.

TATA: Brik! (Me se povlači, zaplašena zvukom njegovog glasa. Deca zovu Brika imitirajući Dekin ton. Njegovo lice se opušta i izgleda kao malter koji se svakog trenutka može pretvoriti u prah. Na nebu je svetlost.)

BRİK: (ulazi kroz vrata, polako, ozbiljno, sasvim trezno) Oprosti, Tata... Ni ja nisam bolji od drugih, možda sam čak i gori, jer sam manje živ od drugih. I sama činjenica što su živi goni ljude da lažu, a pošto ja skoro nisam živ, to sam ponekad i iskren. Mi smo, ipak, uvek bili prijatelji...A biti prijatelj znači - govoriti istinu... (Pauza) Ti si rekao meni! Ja sam rekao tebi!

XXV SLIKA

DETE: (Utrči dete u sobu. Uzme punu šaku žabica i ponovo istrči. vrišteći) Beng, beng, beng, beng, beng, beng....

TATA: (podvlačeći svaku reč) B o ž e p r o k l e t i d a s u s v i, s v i k u č k i n i l a ž o v i s v e t a. (Polazi napolje, dolazi do vrata, okreće se i promuklim glasom kaže, polako izlazeći) Lažovi! Dabogda svi bili prokleti!

(Brik se izgubi scena ostaje prazna)

III ČIN

XXVI SLIKA

ME: Gde je Deko?

MAMA: Od tog vatrometa uvek osećam neku mučninu u stomaku.

GUPER: Gde je Deko?

ME: I ja bih htela da znam gde je?

MAMA: Valjda je otišao da legne.

GUPER: Onda možemo da razgovaramo.

MAMA: Šta sadto znači? O čemu da razgovaramo? (Na galeriji se pojavljuje Margaret, koja govori doktoru Bou)

MARGARET: (Melodično) Moja porodica je oslobodila svoje robove deset godina pre no što je ukinuto ropstvo, a moj čukundeda dao je svojim robovima slobodu pet godina pre početka građanskog rata.

ME: O, divote! Megi se penje uz svoje porodično stablo!

MARGARET: (slatko) Šta je Me? O, gde je Tata? (Prelaz mora da bide vrlo brz. Velika južnjačka živost)

MAMA: (Obraćajući se svima) Mislim da se Tata prosto premorio. On voli svoju porodicu, voli da nas okupi, ali je to napor za njegove živce. Večeras nije bio raspoložen, nije bio raspoložen. Očigledno bio je vrlo nervozan.

PASTOR TUKER: Mislim da je on sjajan čovek.

MAMA: Da. Zbilja. Jeste li primetili koliko je večeras jeo? Kao konj.

GUPER: Nadam se da se zbog toga neće kajati.

MAMA: Koliku je samo komadinu koha sa sirupom pojeo. A dva puta je sipao pasulj na pirinču.

MARGARET: Tata, voli taj pasulj. Imali smo pravu domaću večeru...

MAMA: (Upadajući Margareti u reč) Da, on to obožava. A ušećereni krompir. Smazao je količinu koju bi mogao da podnese jedino stomak nekog crnca što radi u polju.

GUPER: (Ozbiljno napominje) Nadam se da zbog toga neće ispaštati...

MAMA: (Besno) Šta hoćeš time da kažeš, Guper?

ME: Guper se nada da Deki noćas neće biti zlo.

MAMA: Ta prestani već vjednom s tim Guper ovo, Guper ono. Zašto bi mu bilo zlo? Njemu ništa ne fali, samo je nervozan, inače je zdrav ko dren! A sad pošto i sam to zna pao mu je kamen sa srca i zato se toliko najeo.

MARGARET: (Tužno i blago) Dobra stara daša.

MAMA: (Neodređeno) Srce moje, ...a gde je Brik?

ME: Napolju.

GUPER: Pije.

MAMA: Znam da pije. Meni ne morate stalno ponavljati da Brik pije. Kao da i sama ne vidim da momak pije?

MARGARET: Bravo, mama!

MAMA: (Pljeska) I drugi piju i pili su i piće, dogod se ta stvar bude spravljala i sipala u boce.

MARGARET: Tačno. Ja nikad nisam imala poverenja u čoveka koji ne pije.

ME: Eto, Guper nikad ne pije. A zar ti nemaš poverenja u Gupera?

MARGARET: Guper, zar ti ne piješ? Da sam znala, ne bih to rekla.

MAMA: Brik?

MARGARET: Bar ne u tvom prisustva. (Ona se ljupko smeje).

MAMA: Brik!

MARGARET: Dovešću ga.

MAMA: (Zbunjeno) Ne znam o čemu to imamo tako tajanstveno da razgovaramo.

ME: (Neugodna tišina. Mama ide pogledom od lica do lica, a onda lako podigne i promrmlja "Izvinite..." Ona raširi kitnjastu lepezu koja joj je visila o vratu, crnu, svilenu lepezu u stilu njene crne čipkane haljine, i maše ispred uvelog cveta na svojoj haljini, nervozno dišući kroz nos i gledajući jedno lice za drugim u nelagodnoj tišini dok Margaret zove: "Brik?" a Brik peva mesecu na verandi) Šta ovde nije u redu? Zašto su vam svima lica tako kisela? Otvori ta vrata Guper i pusti da uđe malo vazduha.

ME: Mislim da bi bolje bilo da ta vrata budu zatvorena, dok ne završimo razgovor.

MAMA: Pastore Toker, hoćete li vi, molim vas, da otvorite ta vrata?

PASTOR TUKER: Svakako, Mama Polit.

ME: Ja ipak mislim da Tata ne bi trebalo da čuje ovaj razgovor.

MAMA: E vala neće se u Tatinoj kući govoriti ništa što on ne bi smeo da čuje, ako hoće...

GUPER: Bako, to je... (Me ga hitro i oštro mune da ga učutka. On je besno gleda dok ona kruži pred njim kao burleskna balerina, diže svoje mršave gole ruke iznad glave, zveckajući svojim narukvicama i kličući) Povetarac! Povetarac.

MAMA: (Na vratima verande) Megi, Megi što ne dolazite ti i Brik?

ME: (Iznenadno i glasno, učutkujući time druge) Imam neko čudno osećanje, imam neko čudno osećanje!

MAMA: (Okrenuvši se ka sredini sobe) Kakvo osećanje?

ME: Da je Brik rekao Deki nešto što nije trebalo da kaže.

MAMA: A šta je to, do đavola, Brik mogao reći Deki što nije trebalo da kaže?

GUPER: Bako, ima nešto...

ME: Čekaj!

PASTOR TUKER: Mislim da ni u jednoj kući u Delti nema toliko svežine... Da li svi znate da je udovica Halsija Banksa u spomen na Halsija uvela u crkvu klima uređaj? (Opet je počeo opšti razgovor: svi čavrljaju tako da pozornica liči na veliki kavez za ptice)

GUPER: Šteta što vašu crkvu neko ne rashladi. Kladim se Pastore, da se dobro preznojavate na predikaonici po ovoj vrućini.

MAMA: U moje vreme davali su pijancima Kilijevu medicinu. A sad čujem da uzimaju samo neke pilule.

Ali Briku nije potrebno ništa. (Brik se pojavljuje na vratima od verande, sa Margaret iza sebe. Ne opažajući njegovo prisustvo iza sebe) Tog momka je samo slomila Skiperova smrt. Znete kako je umro jadni Skiper. Dali su mu veliku dozu nekakvog sodium-amitala, a onda su pozvali kola hitne pomoći pa su mu i u bolnici opet dali veliku dozu tog istog amitala, a to je bilo prosto suviše za njegovo srce... Ja se strašno bojim igle. Više igle nego noža. Mislim da je igla otpremila na onaj svet više ljudi nego... (Naglo prestane da govori i okrene se) Oh! ...evo Brika! Zlato mamino. (Pođe ka Briku sa ispruženim svojim kratkim debelim rukama, zajecavši kratko i glasno, istovremeno komično i

dirljivo. Brik se smeši i lako se pokloni, dajući burleskni znak Megi da uđe u sobu pre njega. Onda odhramlje sa štakom direktno do bifea, u potpunoj tišini: svi ga gledaju kao uvek kad on progovori, ili se pokrene ili pojavi. On stavlja kocke leda, jednu po jednu, u svoju čašu, a onda iznenada, aii ne hitro, baci pogled preko ramena, uz iskrivljen, šarmantan osmeh i kaže)

BRIK: Izvinite! Hoće li još ko?

MAMA: (tužno) Ne, sine, volela bih da ni ti nećeš!

BRIK: Voleo bih da ne moram, mama, ali još čekam da mi škljocne - škljoc.

MAMA: Ah, Brik, ti mi kidaš srce!

MARGARET: (Istovremeno) Brik, sedi pored mame!

MAMA: Ne mogu to da podnosim! (Jeca)

ME: Sad kad smio svi na okupu...

GUPER: Možemo da razgovaramo....

MAMA: Prosto mi kida srce...

MARGARET: Sedi pored mame, Brik, i drži joj ruku.

(Mama triput vrlo glasno udahne kroz nos, što u trenutnoj tišini odjekne kao tri udara bubnja.)

BRIK: Sedi ti, Megi. Ja ne mogu zbog štake.

(Brik odšeta do vrata od verande, ostaje tamo naslonjen kao da čeka. Me sedne pored Mame, dok Guper ide i sedne na kraj kauča, prema njoj. Pastor Toker se nervozno kreće u prostoru između njih: na drugoj strani, doktor Bo stoji ne gledajući ništa određeno i pali cigaru. Margaret se okreće od njih.)

MAMA: Zašto me svi tako gledate? (Pastor Toker korakne nazad, preplašen)

ME: Smirite se, bako.

MAMA: Kako mogu da se smirim kad svi mene tako piljite Šta sve ovo znači? Govorite!

(Guper se nakašljuje i staje u sredinu)

GUPER: Doktore Bo.

ME: Izvolite doktore Bo.

BRIK: (Iznenada) Pst... (Onda se nasmeši i žalosno zavrti glavom.) ...Ne... to nije bilo ono škljoc.

GUPER: Brik, umukni ili izađi na verandu sa tim svojim pićem! Mi moramo ozbiljno da razgovaramo. Mama mora da sazna istinu o nalazu koji smo danas dobili iz klinike Oksner.

ME: (Živo) ...O Dekinom zdravstvenom stanju!

DOKTOR BO: Dakle...

GPER: Da, mi se s tim moramo suočiti.

MAMA: (Preplašena, ustaje.) Ima li nešto što ja ... ne ... znam?

(U ovih nekoliko reči, u tom preplašenom, vrlo tihom pitanju, Mama preživljava svojih četrdeset pet godina življenja sa Dedom: oseća se njena velika, skoro zbunjujuće iskrena i prostodušna odanost Dedi, koji je sigurno imao nešto što ima i Brik, koji je postigao da bude torliko voljen na taj način što jednostavno nije sam voleo dovoljno da bi narušio tu šarmantnu odsutnost koja je nekad takođe, kao Brikova, bila kombinovana sa muškom lepotom. Stara je ponosna u ovom trenutku: ona skoro prestaje da bude debela.)

DOKTOR BO: ...Dakle...

MAMA: Ja ...hoću da znam... (Ona odmah gurne pesnicu do svojih usta kao da hoće da porekne tu izjavu. Onda iz nekog čudnog razloga, ona zgrabi uvenuti cvet sa svojih grudi oštrim pokretom ga baci na pod, i zgazi ga svojim kratkim, debelim nogama) ...Neko sigurno laže! Ja hoću da znam!

ME: Sedite, Bako, sedite tu na sofu.

MARGARET: (Brzo) Brik, sedi pored mame.

MAMA: U čemu je stvar, u čemu je stvar?

DOKTOR BO: U celokupnoj svojog praksi nisam video temeljnije ispitivanje od onog kroz koje je prošao Tata Polit na klinici Oksner.

GUPER: U jednog od najboljih u zemlji.

ME: Najboljoj u zemlji! (Zbog nečeg ona snažno mune Gupera prolazeći pored njega. On je pljesne po šaci ne skidajući pogled sa lica svoje majke.)

DOKTOR BO: Lekari su bili devedeset devet odsto sigurni i pre no što su počeli.

MAMA: Sigurni u šta? U...šta? (Ona gubi dah u prestrašenom jecaju. Me je brzo ljubi. Ona besno odgurne Me od sebe, gledajući ukočeno doktora)

ME: Mama, budite hrabri!

BRIK: (Na vratima, tiho) Sjaj meseče, sjaj srebrni maj...

GUPER: Umukni Brik.

BRIK: ...izvinite... (Ode na verandu)

DOKTOR BO: Ali eto, Misis Polit, oni su napravili isečak tumora.

MAMA: Tumora? Tati ste rekli da.,.

DOKTOR BO: Čekajte.

MAMA: (Besno) Rekli ste i meni i Tata Politu, da mu nije ništa.

ME: Bako, oni uvek tako kažu...

GUPER: Me, pusti doktora da govori.

MAMA: Osim malog spastik-kolona. (Izgubi dah u jecaju)

DOKTOR BO: Da, to smo rekli Tata Politu. Ali na moju veliku žalost laboratorijski pregled pokazao je pozitivan rezultat: maligni tumor... (Pauza)

MAMA: ...Rak? Rak! (Doktor Bo ozbiljno klimne glavom. Mama jekne, dugo, gubeći dah.)

ME i GUPER: Mama, to ste morali da saznate.

GUPER: To si morala doznati...

MAMA: Zašto mu to nisu izvadili? A? A?

DOKTOR BO: Suviše se proširio. Zahvatio vitalne organe.

ME: Jetru, bako, bubrege, oba bubrega!
(Stara se bori za vazduh)

PASTOR TUKER: C, c, c, c, c!

DOKTOR BO: Tu više nož ne pomaže.

ME: Zato je on postao tako žut, mama.

MAMA: Beži od mene, beži od mebe, Me! (Ona naglo ustaje) Zovite Brika! Gde je Brik? Gde je moj jedini sin?

ME: "Jedini sin"?

GUPER: A šta sam onda ja?

ME: Trezven, odgovoran čovek sa petoro divne dece. Šestoro!

MAMA: Hoću da mi Brik to kaže! Brik! Brik! (Margaret ustane, prekidajući svoje razmišljanje na sofi. Brik je bio toliko uzbuđen da je morao opet da izađe) Brik!

MARGARET: Mama, pustite da vam ja kažem!

GUPER: Mama, ja sam tvoj sin! Slušaj mene!

ME: Guper je vaš sin, mama, vaš prvenac!

MAMA: Guper nikada nije voleo Tatu.

ME: (Kao da je zaprepašćena.) To nije istina! (Pauza. Sveštenik se nakašljuje i ustaje.)

PASTOR TUKER: (Guperovoj ženi) Mislim da bi bilo najbolje da se ja sad udaljim.

ME: (Milo i tužno.) Da, Pastore Toker, idite.

PASTOR TUKER: (Diskretno) Laku noć, laku noć svima. Bog vas sve blagoslovio. (Izvuče se)

DOKTOR BO: Pastor je dobar čovek, ali nema takta. Stalno govori o spomen prozorima i raspreda o ljudima koji umiru bez testamenta, o pravnim začkoljicama. (Me se nakašljuje, pokazujući na Mamu) Šta ćete, Mama Polit... (On uzdiše)

MAMA: Sve je to samo ružan san.

DOKTOR BO: Pobrinućemo se da Tata Politu olakšamo....

MAMA: To je samo ružan san, samo strašan san.

GUPER: Mislim da Tata ima bolove, ali neće da prizna.

MAMA: Samo san, ružan san.

DOKTOR BO: To nmogi čine, jer misle da će pobeći od istine ako ne priznaju bolove.

GUPER: (Nadovezujući se) Da.

ME: Guper i ja mislimo. ..
GUPER: Ćuti, Me... Treba mu davati morfijum.
MAMA: Niko neće davati Tati morfijum.
DOKTOR BO: Ali, Mama Polit, kad već počnu, ti bolovi su stravični i Tati Politu će biti potrebne injekcije.
MAMA: Kažem vam, niko njemu neće davati morfijum.
ME: Bako, vi valjda nećete gledati Deku kako pati, vi znate da vi...
(Stajući pored nje, Gruper je nemilosrdno mune)
DOKTOR BO: (Stavljajući paketić na sto) Ovo ostavljam ovde, ako dođe do iznenadnog napada...
ME: Ja znam da dajem potkožne injekcije.
GUPER: Me je za vreme rata svršila bolničarski kurs.
MARGARET: Nekako mi se čini da Tata neće dozvoliti da mu ne daje injekcije.
ME: Misliš da će hteti da mu ih ti daješ? (Doktor Bo ustaje.)
DOKTOR BO: Gore glavu, Mama Polit.
GUPER: (Ušaljivom tonu) Držaće se ona dobro, zar ne, Mama? (Stara jeca)
ME: Sedite pored mene, Bako.
GUPER: (Na vratima sa doktorom Boom) E pa, doktore, zbilja smo vam zahvalni za sve što ste učinili. Verujte, ni vam zaista mnogo dugujemo za... (Doktor Bo je izišao i ne pogledavši ga) Verujem da taj doktor ima mnogo briga ali mu ništa ne bi škodilo da se ponaša malo ljudskije... (Stara jeca) . Budi hrabra, Mama.

MAMA: To nije istina. Ja znam da to ne može biti istina!
GUPER: Mama, ti laboratorijski pregledi su nepogrešivi!
MAMA: Zašto svi toliko nastojite da svog oca vidite mrtvog?
ME: Bako!
MARGARET: (Blago) Ja znam šta Mama hoće time da kaže.
ME: (Besno) Je li?
MARGARET: (Tiho i vrlo tužno) Da, mislim da znam.
ME: Ti zaista pokazuješ mnogo razumevanja.
MARGARET: Razumevanje je potrebno u ovoj kući.
ME: Sigurno ti je, u tvojoj porodici, bilo potrebno mnogo razumevanja, Megi, pored oca alkoholičara, a sad i pored Brika.
MARGARET: Brik nije alkoholičar! Brik voli Tatu. Ovo je za njega strahovit udarac.
MAMA: Ti, nam Margaret, moraš pomoći, da Brika izvučemo iz toga. Tati će prepući srce ako ne uzme stvari u svoje ruke.
ME: Kakve to stvari, Bako?
MAMA: Imanje.
GUPER: (Me i Guper brzo i besno izmenjaju pogled.) Mama, sve te je ovo suviše potreslo.
ME: Da, sve nas je potreslo, ali...
GUPER: Budimo realni...
ME: Deku nikad, nikad neće biti toliko lud da... ostavi imanje u neodgovorne ruke!
MAMA: Tata neće nikome ostavljati imanje. Tata nema nameru da umre, hoću da to utuvite u glavu, svi vi!
ME: Bako, bako, mi smo isto tako puni nade i optimizma kao i vi ali, ipak, ima stvari koje treba raspraviti i urediti, jer inače...
GUPER: Sve mora da se raspravi. Me, molim te, donesi mi tašnu iz naše sobe
ME: Da, zlato. (Ona ustaje i izlazi u hol.)
GUPER: (Stojeći iznad stare) Mama, to što si rekla nije istina, i ti to znaš. Ja sam uvek voleo Tatu na svoju tihi način. Nikad se time nisam razmetao, i znam da je i Tata mene voleo na isti način.
ME: (Me se vraća sa Guperovom aktn-tašnom) Evo ti tašne, mili.

GUPER: (Vraćajući joj tašnu) Hvala...

ME: Da, zlato.

GUPER: Upravljanje plantažom od 28 hiljada jutara prilično je težak posao. (Margaret je izišla na verandu i čuje se kako tiho zove Brika)

MAMA: Ti nikad nisi upravljao ovim imanjem! O čemu ti to govoriš? Kao daje Tata već u grobu! Pa ti si mu samo pomagao oko nekih sitnica.

ME: Ah, Bako, Bako. Budimo fer! Otkako je Dekino zdravlje počelo da popušta, Guper se svim silama trudio da ovo imanje održi. Guper to neće da kaže jer to nikada nije smatrao svojom dužnošću... on je to prosto radio. A šta je Brik radio? Živeo je od svoje stare školske slave!

GUPER: Još uvek je igrač ragbija. I eto, u dvadeset sedmoj!

MARGARET: (Vraćajući se sama.) E pa, bilo bi dobro da prestanete da govorite o mom mužu.

GUPER: Ja imam pravo da govorim o svom bratu sa drugim članovima sopstvene porodice u koju ti ne spadaš, Zašto ne iziđeš i ne piješ tamo sa Brikom?

MARGARET: Nikad nisam videla takvu pakost prema rođenom bratu.

GUPER: A kakav je on prema meni? Pa on ne može čak ni da bude sa mnom u istoj sobi.

MARGARET: Lakomost, lakomost, pohlepa, pohlepal

MAMA: Počeću da vrištim ako ovo smesta ne prestane!

(Guper se približio Margaret sa pesnicama stisnutim uz svoja bedra kao da hoće da je udari. Me opet krivi lice u groznu grimasu iza Margaretinih leđa)

MARGARET: Mi ovde ostajemo samo zbog Mame i Tate. Ako je istina ono što kažuzža Tatu, mi ćemo otići odavde čim to bude gotovo.

MAMA: (jeca) Margaret. Dete. Dođi. Sedi pored mene.

MARGARET: Draga mama. Žao mi je. Izvinite... (Ona svija svoj dugi, graciozni vrat da bi pritisla svoje čelo o Mamino gojaeno rame podcrnim šifonom)

GUPER: Kako je ovo lepo, kako dirljivo!

ME: Znete li zašto ona nema dece? Zato što ovaj njen lepi atleta neće u krevet s njom!

GUPER: Vi baš nećete da ovo obavimo na kulturnan način? Pa dobro....Me i ja imamo petoro dece i šesto je na putu. Mene se nimalo ne tiče da li me tata voli ili ne voli. Ja samo tražim pravičnost. Kazaću ti istinu. Pekla me je Tatina pristrasnost prema Briku otkako se Brik rodio. Sada Tata umire od raka koji mu je zahvatio sve vitalne organe. To je trovanje čitavog tela zbog nespesobnosti organizma da izlučuje otrove.

MARGARET: (Za sebe, napred na sceni, pištavo) Otrovi! Otrovi! Otrovn misli i reči! U srcima i dušama... To su otrovi!

GUPER: (Nadjačavajući njen glas) Ja tražim da se pošteno nagodimo, Ali ako nećete, onda, znajte da nisam ja tek onako pravni zastupnik velike firme. Ja umem da štitim svoje interese... Oh! Gde smo dosad!! (Brik ulazi sa verande sa mirnim, neodređenim osmehom, noseći praznu čašu.)

ME: Pažnja! Dolazi naša zvezda!

GUPER: Slavni Brik. Polit. Sećate li se? Ta ko bi njega mogao da zaboravi!

ME: Izgleda da je povređen u igri!

GUPER: Bojim se da ćeš ove godine morati da zagreješ klupu na stadionu, Brik! (Me se piskavo smeje.)

MARGARET: Zašto ne prestanete da bljujete zlobu i zavist na toga bolesnog mladića?

MAMA: Ućutite već jednom. Neću više da trpim svađu u svojoj kući.

(Me daje Guperu znak pokazujući tašnu. Brikov osmeh postaje vedriji i neodređeniji. Dok sprema sebi piće, on tiho pevuši: "Kaži mi do doma put, Umoran sam i želim u krevet, Pred san nešto malo popili". Me sedne na postelju i sređuje papire koje je izvadila iz tašne. Nastavljajući da peva: "Makar lutao svetom svud, Po moru, kopnu il' bilo kud.... "

GUPER: E, pa dobro. Daću vam sad nacrt koji smo napravili ja i moj partner, Tom Bjulit... neku vrstu formalnog starateljstva.

MARGARET: To li je znači? A ti ćeš biti staratelj?!

GUPER: Napravili smo ovu skicu, ovaj formalni nacrt po savetu predsednika Upravnog odbora Kreditne

banke Južni plantaže u Memfisu, Si. Si. Belouza.

MAMA: Guper ?

GUPER: (Uvija pred Mamom) Ovo nije... nije definitivno, ni govora. To je samo kostur... plana!

MARGARET: I te kakvog planal

ME: To je plan kojim treba zaštititi najveće imanje na Delti od neodgovornosti i...

MAMA: Slušajte me sad, svi! Slušaj me Guper! Sklanjaj to smesta! I nemoj da ponovo vidim čak ni korice... Jesi li razumeo? Osnova! Plan! Prethodni nacrt! Ja na sve to kažem...

MEGI i BRIK (Pored bara) Sranje!

MAMA: (Ustajući) Tako je... sranje! I ja kažem sranje, sranje, sranje.

ME: Prostakluci nisu baš najpodesniji u ovakvoj...

GUPER: Prosto me je sramota kad čujem da tako govoriš.

BRIK: Uvek ćeš čuti ovu pesmu, Kaži mi do doma put.

MAMA: Večeras Brik izgleda kao kad je bio mali kad se posle igre vraćao kući sav znojav rumen pospan... (Ona mu prilazi i provlači svoju debelu drhtavu ruku kroz njegovu kosu. On se izmiče, kao što uvek izbegava svaki fizički kontakt, i nastavlja pesmu šapatom, otvarajući posudu s ledom, stavljajući kocke leda jednu po jednu, kao da to radi po nekoj važnoj hemijskoj formuli.) O, mi se moramo voleti i držati jedni uz druge, što bliže, naročito sada kad je nešto tako strašno banulo u ovu kuću. (Nezgrapno grleći Brika, ona pritiska svoju glavu na njegovo rame. Guper vraća hartije svajoj ženi koja ih ponovo stavlja u tašnu sa izrazom strpljenja koje izloženo velikom iskušenju)

GUPER: Mama...Mama? (On staje iza nje, napet od zavisti.)

MAMA: (Ne obraćajući pažnju na Gupera.) Brik, čuješ li me?

MARGARET: Brik vas čuje, Mama, on vas shvata.

MAMA: O, Brik, sine! Tata te toliko volil Znaš šta bi on voleo najviše od svega ? Kad bi mu ti, pre no što umre, ako već mora da umre, podario sina, unuka njegove krvi.

ME: (Zatvarajući tašnu neprijatan zvuk.) Kakva šteta što Megi i Brik ne mogu to da vam učine.

MARGARET: (Iznenada, mirno, ali impresivno) Slušajte svi. (Ona dolazi na sredinu sobe, sa čvrsto stisnutim šakama)

ME: Šta da slušamo, Megi?

MARGARET: Imam nešto da objavim.

GUPEE: Neku sportsku vest, Megi?

MARGARET: Brik i ja...očekujemo bebu.

(Čuje se kako je Mami zastao dah. Pauza. Mama ustaje.)

MAMA: Megi i Brik ...

ME: Suviše lepo da bi bilo istinito.

MAMA: Oh, oh! To je Tatin san. Idem smesta da mu kažem pre nego što ....

MARGARET: Reći ćemo mu ujutro.

MAMA: Hoću da mu kažem pre nego što zaspi. A ti Brik, kad dođe dete, trgnućeš se, ostavićeš piće! (Ona mu uzima čašu iz ruke.) Dužnost oca će... (Lice joj se grči, i ona pravi uzbuđen gest, briznuvši u plač,ona istrči, vičući) Odoh smesta dakažem Tati! (Glas joj se gubi u holu. Brik lako slegne ramenima i stavi jednu kocku leda u drugu čašu. Margaret mu hitro priđe, kaže mu nešto tako da drugi ne čuju, i sama mu naspe piće, gledajući ga oštro u lice)

BRIK: (Staloženo) Hvala, Megi, dobar gutljaj. (Me je prišla Guperu i besno ga munula, šišteći praveći besnu grimasu)

GUPER: (Odgurnuvši je u stranu.) Brik, mogu li jedan gutljaj?

BRIK: Svakako, samo se posluži Guper.

ME: (Piskavo) Mi naravno, znamo da je to laž.

GUPER: Molim te, Me.

ME: Ja znam da je ona sve to izmislila.

GUPER: Do đavola, učuti već jednom!

ME: Ova žena nije u drugom stanju.

GUPER: Ko kaže da jeste?

ME: Ona.

GUPER: Ali doktor Bo nije rekao. Doktor Bo nije.

MARGARET: Nisam bila kod doktora Boa.

GUPEE: Nego kod koga, Megi?

MAEGABET: Kod najboljeg ginekologa Tuga.

GUPER: Mmm!... Tako... (On vadi olovku i notes.) ...Možemo li znati njegovo ime, molim?

MARGARET: Ne, ne možete, gospodine isledniče!

ME: On i nema imena jer ne postoji!

MARGARET: O, postoji i te kako postoji, a isto tako i moje dete, Brikova beba!

ME: Kako možeš da imaš dete sa čovekom koji neće da spava s tobom?

(Brik je pustio gramofon. Iznenadna pesma prekide Me u reči)

GUPER: Ugasi to!

ME: Mi znamo da on ne spava s tobom. Zidovi su tanki i mi vas čujemo! Nemoj da misliš da ćeš nas nasamariti, da ćeš obmanuti čoveka na samrti. (Dugi, otegnuti krik smrtnog hola, izbezumljen, zahvata kuću. Margaret skoro sasvim utišava gramofon. Krik se ponovi.)

ME: (Prestrašeno.) Guper!

GUPER: Izgleda da su bolovi počeli.

ME: Idi vidi, Guper.

GUPER: Hajde sa mnom.

(On prvi izlazi. Me ga sledi, ali se okrene na vratima, iskrivi lice i zašišti na Margaret:)

ME: Lažljivice!

(Ona zalupi vrata. Margaret odahne i sa olakšanjem krene, malo nesigurno, da uzme Brikovu ruku)

MARGARET: Hvala ti što si ...ćutao...

BRİK: U redu, Megi.

MARGARET: Bilo je, zbilja, lepo od tebe što me nisi izdao

BRİK: Daj mi taj jastuk, Megi.

MARGARET: Staviću ti ga na krevet.

BRİK: Ne, stavi ga na sofu gde spavam.

MARGARET: Ne noćas, Brik.

BRİK: Hoću da ga staviš na sofu. Ja tamo spavam. (On je odhrama do bifea. Puni čašu, triput, brzo, u jednu za drugom, i stoji čekajući, ćutke. Iznenada se uz osmeh okreće i kaže) Najzad!

MARGARET: Šta ?

BRİK: Ono ... škijoc...

(Njegova zahvalnost izgleda skoro beskrajna dok on ide napolje na verandu sa čašom. Čujemo njegovu štaku kad se on izgubi iz vida. Onda, na izvesnoj daljini, on počinje da peva, za sebe, neku tihu pesmu. Margaret, ostavljena, drži veliki jastuk kao da je to njen jedini drug, nekoliko trenutaka, a onda ga baca na postelju. Otrči do bifea, uzme sve flaše, neodlučno se okrene, a onda istrči s njima iz sobe, ostavljajući poluotvorena vrata kroz koja se vidi mutno-žuti hol. Brik ćopa natrag po verandi, pevajući pesmu. On ulazi, vidi jastuk na krevetu, nasmeje se lako, tužno, i uzima ga. Margaret tiho zatvara vrata i naslanja se na njih, smešeći se blago na Brika.)

MARGARET: Ne premeštaj taj jastuk. Vratću ga ako ga premestiš! Brik! (Ona gasi sve sijalice, sem jedne pod abažurum od ružičaste svile kraj postelje) Stvarno sam bila kod lekara i znam šta treba da činim i... Brik... sad mi je po kalendaru vreme kad mogu da začnem!

BRİK: Razumem, Megi. Ali kako možeš da začneš dete sa čovekom zaljubljenim u alkohol?

MARGARET: Zaključaću njegovo piće i neću ga otključati dok on ne ispuni moju želju.

BRİK: Jesi li to uradila, Megi?

MARGARET: Pogledaj, bife je potpano prazan.

(Brik hoće da dohvati svoju štaku, ali Megi prva stiže da je dohvati, otrči na verandu, baci štaku preko ograde i vraća se zadihana. Čuju se trčeći koraci. Mama utrči u sobu, sa iskrivljenim licem, bez daha, mucajući)

MAMA: O, bože, o, bože, o, bože, gde je ono?

MARGARET: Ovo tražite, Mama? (Margaret joj pruža paketić kaji je ostavio doktor)

MAMA: O bože! Ne mogu to da podnesem. O, Brik, mal moj Brik! Dete moje! (Ona potrči k njemu. On sklanja svoje lice pod njenim poljupcima praćenim jecanjem. Margaret posmatra saukočenim osmehom) Sine moj, sine Tata Politov! Tatica! (Opet se začuje jauk. Ona istrči, jecajući).

MARGARET: I tako ćemo večeras laž pretvoriti u istinu, a kad to obavimo, opet ću ovamo da donesem piće pa ćemo se napiti zajedno, ovde, večeras, u ovoj kući u koju se uvukla smrt.... Šta kažeš ?

BRIK: Divim ti se, Megi.

MARGARET: O kako ja tebe volim, Brik, kako te volim!

BRIK: (Smešeći se, sa čarobnom tugom) O kako bi to bilo lepo kad bi bilo istinito ?

ZAVESA PADA